

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

LIBRARY

VOLUME LXII Nr. 2

KETVIRTADIENIS, SAUSIO [JANUARY] 21, 1982

JAN 25 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

**DĖL JAV-TSRŠ SANTYKIŲ
KAD NENUSIVILTŲ VĖL
NE VISIEMS IŠPLAUTI
SMEGENYS
PAMATYKITE FILMĄ "REDS"**

Visas svietas žino, kad nuo Amerikos ir Tarybų Sąjungos savitarpio santykių labai daug priklauso ir tarptautinės politikos būklė. Kuo tarp šių galiūnų santykiai darosi prastesni, tuo pasaulyje darosi neramiau.

Neramiau darosi dėl to, kad Amerikos ir Tarybų Sąjungos santykių prastėjimas gali privesti prie branduolinio karo. Kokios būtų to karo pasėkos, kai nešančios branduolinį užtaisą raketos lengvai gali lekti skersai vandenynus, komentarų nereikia.

Apie tai negalvoti tegali tik tas, kurio galvoje pilkosios masės ne daugiau kaip vištos galvoje, ir nebijoti tegali tik tas, kuris apakintas piktos antitarybinės propagandos.

• • •
Labai daug amerikiečių nusivylę, kad balsavo už prez. Reaganą. Ne vienas tapo išmestas į bedarbių armiją, tūkstančiams ir tūkstančiams tapo sąėjusios socialinio aprūpinimo pašalpos, šeimininkams supermarketuose kaip viskas brangėjo, taip brangėja . . .

Bet šaukštai dar ne po pietų. Siemet vyks kongresiniai rinkimai. Profsąjungos ir pažangiosios grupės jiems ruošiasi rimtai. Vadinasi, per praėjusius prezidento rinkimus padarytas klaidas, nors dalinai bus proga atitaisyti.

Todėl kiekvieno sveikai galvojančio piliečio pareiga pradėti budrauti, kad politikieriai gražiomis kalbomis vėl nesuviltų.

• • •
Dažnai tenka girdėti, kad didžioji komercinė spauda, televizija, radijas Amerikos žmonių protus išplauina. Išties, milijonai Amerikos žmonių politikoje orientuojasi taip, kaip informuoja masinė informacija.

Bet daug milijonų nėra su išplautomis smegenimis, ypač darbo liaudis, skaitanti pažangią spaudą ir savo pažangesnių profsąjungų laikraštukus. Ši Amerikos žmonių masė mato, kad valdančiajai klasei darosi vis sunkiau valdyti, o žmonėms vis sunkiau gyventi.

Šių žmonių apie pusė milijono atstovų praėjusį rugsėjo mėnesį demonstravo Vašingtone, reikš savo nuotaikas ir siemet per kongresinius rinkimus.

• • •
Kaip kituose didmiesčiuose, taip ir Čikagoje šiuo metu kai kuriuose kinoteatruose rodomas filmas "Reds" turi gana didelį pasisekimą. Dažnai prie tų kinoteatrų matyti ilgiausios eilės žmonių, laukiančių įeiti.

Filme vaizduojami knygos "Dešimt dienų supurtė pasaulį" autoriaus John Reed kai kurie biografi-

Siemet stojasi rikiuotėn Utenos traktorių remonto gamykla respublikos žemdirbiams jau suremontavo per 200 "Belorusų". Pradėjusi veikti pilnu pajėgumu, per metus ji antram gyvenimui prikels apie 4,000 minėtos markės traktorių. Nuotraukoje—Utenos traktorių remonto gamyklos surinkimo konvejeris.

Milijonai rublių 1982 metais socialiniams ir kultūriniais reikalams

Vykdamas TSKP priimtą ekonominę ir socialinę programą, vienuoliktajame penkmetyje toliau bus keliamas gyventojų švietimo ir kultūros lygis, gerinamas tarybinių žmonių medicininis aptarnavimas ir poilsis, sudaromos palankesnės sąlygos aktyviai žmogaus darbo veiklai.

Dabar vien iš respublikos biudžeto finansuojamose bendrojo lavinimo įstaigose mokosi beveik 600 tūkstančių mokinių, apie 120 tūkstančių studentų ir moksleivių lanko aukštąsias bei specialiąsias vidurines mokyklas, daugiau kaip 50 tūkstančių—profesines technikos ir technikos mokyklas. Darbo žmonių kultūrinius poreikius tenkina platus bibliotekų, muziejų, kultūros namų, kino teatrų tinklas, jų sveikata rūpinasi apie 12 tūkstančių

niai broūžai bei jo dalyvavimas Rusijoje Didžiosios revoliucijos sukuriuose. Kadangi filmas gamintas Hollywoode, žinoma, nemaža jame yra ir hollywoodiškumo, bet jis rodo ir darbo liaudies pasiaukojimą. Internacionalui. Palyginus su kitais Hollywoodo filmais, filmas "Reds" gerumo atžvilgiu yra retenybė.

Patartina visiems jį pamatyti.

• • •
A. Bimba "Laisvėje" savo Krisluose rašo:

— "Spaudoje pastebėjau iš valdiškų įstaigų ekonomistų raginimą viešai neplepėti, kad 1982 m. infliacija šiek tiek sulėtės ir kainos bent lėčiau bekils. Žmonės, girdi, susilaiko nuo pirkimo arba atidėlioja pirkimą jiems kad ir pusėtinai reikalingų produktų. Jie pasitenkina taip vadinamu "window shopping" . . .

Taip, žmonės susilaiko nuo pirkimo nelaukdami infliacijos bei kainų kilimo sulėtėjimo. Daugiausia susilaiko nuo pirkimo, kad jų piniginės kasdien daros plonesnės.

S. J. Jokubka

kvalifikuotų gydytojų ir 32 tūkstančiai vidurinio medicinos personalo.

Pateiktame svarstyti respublikos valstybiniame biudžete švietimui, kultūrai ir sveikatos apsaugai numatyta net 705 milijonai rublių.

Kasmet vis didesnis dėmesys skiriamas bendrajam moksleivių lavinimui gerinti. Įgyvendintas privalomas visuotinis vidurinis mokslas, bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai toliau nemokamai aprūpinami mokykliniais vadovėliais. Tam reikalui iš biudžeto kasmet skiriama vis daugiau asignavimų. Ateinančiais metais nemokamus vadovėlius mokiniai gaus daugiau kaip už 1 milijoną rublių, arba už pusę milijono rublių daugiau negu tam bus išleista šiais metais.

Respublikoje gana sėkmingai plėtojamas vakarinis ir neakivaizdinis mokymas. Tokias mokyklas ateinančiais metais lankys 45 tūkstančiai dirbančiųjų, kurių mokymui bus išleista daugiau kaip 7 milijonai rublių.

Respublikoje veikia plati specialistų su aukštoju ir specialiuoju viduriniu mokslu rengimo sistema. Aukštosiose mokyklose, finansuojamose iš respublikos biudžeto, kasmet parengiama apie 9 tūkstančius aukštos kvalifikacijos specialistų, atliekami reikšmingi moksliniai tyrimai. Didelį indėlį įneša specialiosios vidurinės mokyklos.

Darbininkų klasės pamainą rengia 91 profesinė technikos ir technikos mokykla, kuriose moksleiviai įgyja daugiau kaip pusantro šimto darbininkų profesijų. Svarbų vaidmenį vaidina kaimo profesinės technikos mokyklos.

Visoms kadrų parengimo įstaigoms ir priemonėms finansuoti planuojama 146 milijonai rublių.

Kultūros švietimo įstaigoms išlaikyti ir jų veiklai išplėsti, menui ateinančių metų biudžete numatyta 34 milijonai rublių.

Pradėjus eksploatuoti naująjį televizijos ir radijo perdavimo centra

Vilniuje, žymiai padidėjo asignavimai televizijos ir radijo laidoms. Iš viso šiems reikalams skiriama 20 su viršum milijonų rublių.

Sveikatos apsaugai numatoma beveik 210 milijonų rublių.

Socialiniam aprūpinimui ir socialiniam draudimui finansuoti iš respublikos biudžeto planuojama skirti 239 milijonus rublių, arba 15 milijonų rublių daugiau negu bus išleista šiemet. Iš šių lėšų pensijas ir pašalpas gaus 314 tūkstančių žmonių, bus išlaidomi 32 senelių ir invalidų internatai bei finansuojamos kitos socialinio aprūpinimo įstaigos ir priemonės. Be to, 237 tūkstančiai kolūkiečių gaus pensijas iš centralizuoto sąjunginio kolūkiečių socialinio aprūpinimo fondo. Jiems bus išmokėta 114 milijonų rublių.

Iš finansų ministro R. Sikorskio pranešimo "Tiesoje"

Trumpai

— Illinois apeliacijų teismas išaiškino, kad nepilnamečių teismas prieš 17 mėnesių padarė klaidą ukrainiečių Plovchak sūnų Walter atskirdamas nuo tėvų ir atiduodamas Illinois valstijos globai. Jo tėvai tada grįžo atgal į Ukrainą. Berniuko advokatai ketina apeliuoti į aukštesnę instanciją.

— Europos ir JAV taikos sąjūdžių aktyvistai atmetė prez. Reagano tvirtinimus, kad demonstracijos Europoje prieš branduolines raketas buvo finansuojamos Tarybų sąjungos.

— Romos katalikų vyskupų nacionalinės konferencijos prezidentas vyskupas John R. Roach sako, jog katalikų bažnyčia turi pasisakyti prieš vartojimą branduolinio ginklo.

— JAV Komunistų partijos Centro Komitetas pasiuntė sveikinimą Leonid Brežnevui jo 75-ųjų gimimo metinių proga.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842 7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Krašto ūkis yra rimtai sušlubavęs

PO II Pasaulinio karo kiek buvo krašto ūkio sušlubavimų, nė vienas nebuvo toks sunkus, kokį pergyvename dabar. Rinkiminės kampanijos metu Reagano pranašavimai, jeigu bus išrinktas prezidentu, krašto ekonomikoje reikalai klosis kaip svietau patepti, nepasiteisina. Netgi ir pats jau sako, jog su jo ekonomikos politika neišeina taip, kaip jis galvojo. Didžiausia klaida buvusi, kad jis nenumatė šios recesijos.

Išties, prezidento užmojai subalansuoti valstybės biudžetą nuėjo ant šuns uodegos. Netgi jo paties ekonomistai nebekalba apie subalansavimą, o tik kiek bilijonų pritruks. Kai kurie nė nemirksėdami pranašauja, kad 1983 metais deficitas gali pasiekti net apie \$150 bilijonų. Korporacijoms pajamų mokesčių sumažinimas vaisingai neduoda. Iš mokesčių sumažinimo kapitalai į fabriku tobulinimą bei naujus biznius neateina. Pramonės apkrovimas nedidėja. Kaip jos pajėgumas buvo apkrautas tik 80 procentų, taip tebėra.

Gyvenamų namų statybos pramonėje nebe recesija, o jau depresija. Dėl į padanges iškilusio morgičių brangumo mažai kas begali naują namą pirkti, o be to, gausėja susibankrutijusių namų savininkų, nebeįėjusių išmokėti morgičių. Kaip praneša Federal Housing administracija, kas mėnesį virš 2,000 subankrutuoja neišgalėdami baigti mokėti morgičių ir namą parduota taip, kaip būdavo Didžiosios depresijos metais, kiek kas už jį duoda. Veteranų administracijos pranešimu, tokių atsitikimų kas mėnesį esti virš 1,200. O kur dar tie, kurie morgičius turi iš privatiškų piniguočių bei įstaigų!

Šis krašto ūkio sušlubavimas primena Didžiąją depresiją ypač jauniems žmonėms, neturintiems didelio darbo stažo ir dirbantiems tose pramonės šakose, kurios labiausiai paliestos šios recesijos. Nedarbas nemažėja, o didėja. Vien tik automobilių pramonėje daugiau kaip 200 tūkstančių darbininkų yra paleistų visiems laikams. Kitose pramonės šakose beveik tas pats. Nuolatinių bedarbių skaičius siekia 13 milijonų. O kiek dar laikinai esti paleidžiami! Pačios valdžios apskaičiavimu, praeitais metais virš 21 milijonas darbininkų buvo paleisti ilgesniam ar trumpesniam laikui.

Ziauriausiai Didžiąją depresiją primena milijonams skurdžių, negrams ir kitoms mažumos, labiausiai paliestoms nedarbo. Jų getuose gyvenimas mažai kuo skiriasi nuo neišsivysčiusių šalių skurdžių gyvenimo. Susikimšimas, nuskurimas, nedavalgymas juos lydi kasdien. O dabar, kai prez. Reaganas iš socialinių programų atėmė \$50 bilijonų, šiai skurdžiai Amerikos žmonių masei už \$50 bilijonų pasidarė mažiau duonos, drabužių, švietimo, sveikatos apsaugos, vaistų...

Nesustojanti infliacija irgi signalizuoja Didžiąją depresiją. Naujų automobilių žmonės perka vis mažiau, bando apsieiti su senais. Oficialios statistikos duomenimis, gruodžio mėnesį naujų automobilių buvo parduota virš 20 procentų mažiau, negu 1980 metų gruodžio mėnesį. Netgi ir per praeitą šventes kalėdinių bei naujametinių sveikinimų žmonės siuntė daug mažiau, negu siųsdavo anksčiau, nes pasiuntimas pabrango iki 20 centų už laiškutį. O kalbant apie biznį per šventes, departamentinės parduotuvės stačiai aliarmavo, kad tokio prasto biznio neatsimena, koks buvo prieš praeitą šventes. Daug mažesnių parduotuvių įlindo į "skylę".

Arba paimkime biznį bankrutavimus. 1981 metais per pirmus 10 mėnesių subankrutavo mažiausia 15,000 didesnių ir mažesnių biznį. Tai yra, 42 procentais daugiau, negu užpraeitais metais per pirmus 10 mėnesių. Net ir tokia čikagiškė kompanija kaip International Harvester iš susibankrutavimo išsigelbėjo gavus valdžios garantuotą \$4.15 bilijono paskolą. Anais metais automobilių Chryslerio kompanija valdžia išgelbėjo nuo susibankrutavimo, dabar eina kalbos, jog vėl reikės gelbėti. Nemaža jau yra nedidelių miestelių, kurių gyvenimas priklauso nuo vieno ar dviejų fabriku esančių miestelyje, ne vienas jau yra paskelbtas "klajojančių dvasių" miesteliu, kur tuose miesteliuose vienas bei abu fabriku sumažina darbus ar užsidaro.

Žinoma, dar negalima sakyti, kad jau prasidėjo ekonominė depresija, kokia buvo 1930-aisiais, bet kad tokios depresijos visur ženklų pilna, yra daugiau kaip faktas. Jeigu prez. Reaganas nesiims ėjimų krašto ūkio atoslūgiui pastoti kelią kaip pridera, o liaudį penės tūk pranašavimais ir iliuzijomis, labai galimas daiktas, gali atsitikti kaip prez. Hooveriui, padėjusiam kiekvienam garaže po du automobiliu ir kiekviename puode po dvi vištas. Monopolijos ir didieji bizniai su savo milžiniškais pelnais krašto ekonomikai gali užnerti tokią kilpą, kurią vargiai beatnertų ir atsiradęs kitas Rooseveltas. Pasaulio ekonominė ir politinė konjunktūra nebe tokia, kokia buvo atėjus prezidentauti Rooseveltui. Žmonės irgi nebe tokie, kai atsirado radijas, televizija ir kai trečdalyje pasaulio rimtai plevėsuoja darbo žmonių vėliava.

2

Iš rytojųm sunerimusio pasaulio

AFGANISTANO VYRIAUSYBĖS KREIPIMASIS

Agentūra Bachtar išplatino Afganistano Liaudies demokratinės partijos CK ir Afganistano Demokratinės Respublikos vyriausybės kreipimąsi į visas Afganistano tautas.

Kreipimesi tarp kitko sako, jog Amerikos imperializmas, Kinijos hegemonizmas ir kai kurių regiono šalių reakcingi režimai deda visas pastangas, kad sunaikintų istorinius Balandžio revoliucijos iškovojimus, visokiais būdais siekia sukirsti vienas Afganistano tautas su kitomis.

Vyriausybė ragina visus šalies piliečius kuo aktyviausiai dalyvauti stiprinant Afganistano revoliucinę armiją, visokiais būdais padėti jai įgyvendinti savo kilnią tėvynės gynimo misiją.

PAŽANGAUS JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Nikaragvos sostinėje įvyko Sandino nacionalinio išsivadavimo fronto jaunimo organizacijos—Liepos 19-osios sandinistinio jaunimo sąjungos II suvažiavimas. Jo darbe dalyvavo daugiau kaip 500 delegatų iš visų šalies kampelių, taip pat Salvadoro, Gvatemalos ir Kosta Rikos pažangių jaunimo susivienijimų atstovai, Kubos jaunųjų komunistų sąjungos delegacija.

Jaunimo foruma dalyviai išklaušė ataskaitinį pranešimą, numatė darbo planus ateičiai, išsprendė kai kuriuose organizacinius klausimus, išrinko organizacijos vadovybę.

Per suvažiavimo atidarymą į delegatus kreipėsi nacionalinio atgimimo vyriausybės vadovaujančios tarybos narys Sergio Ramires.

RAGINA SURENGTI DEMONSTRACIJĄ

Svedijos Gegužės 15-osios organizacinis komitetas paskelbė kreipimąsi į Šiaurės Europos šalių taikos šalininkų organizacijas, kuriame raginama surengti 1982 metų gegužės mėnesį Svedijos Geteburgo mieste masinę demonstraciją už taiką, už nebranduolinės zonos sudarymą Europos šiaurėje. Demonstracija Geteburge numatoma kaip tik gegužės 15-ąją.

Komiteto kreipimesi pabrėžiama, jog Šiaurės šalių taikos šalininkų demonstracijos surengimo idėja gimė 1981 metų spalio mėnesį, kai vyko masinės protesto demonstracijos prieš branduolinio ginklavimosi varžybas Bonoje, Briuselyje, Romoje, kituose miestuose.

KREIPĖSI Į TAIKINGĄSIAUS JĖGAS

Mechikane įvyko Meksikos socialistinės liaudies partijos VIII suvažiavimas. Suvažiavimas apsvartė ir vieningai pritarė ataskaitiniam pranešimui, priėmė rezolucijas, kurios numato padaryti pakeitimų partijos programoje ir įstatuose.

Suvažiavimo dalyviai priėmė rezoluciją dėl kovos už taiką, įtempimo mažinimą ir nusiginklavimą. Joje socialistinė liaudies partija vėl pareiškia, kad ji tvirtai laikosi savo pozicijų—aktyviai kovoja už taiką visame pasaulyje, už nusiginklavimą ir taikų sambūvį. Dokumente visos planetos taikingosios jėgos raginamos dar labiau suaktyvinti kovą prieš ginklavimosi varžybas, neleisti, kad kiltų naujas pasaulinis karas.

J. Ž.

KRITIKUOJA JAV POLITIKA

Irano premjeras Musavis Hamejnis griežtai kritikavo JAV politiką arabų šalių atžvilgiu. Vašingtonas stengiasi sukelti suirutę Artimuosiuose Rytuose ir daro spaudimą tokioms pažangioms šalims, kaip Libija, pareiškė jis. Strateginis JAV ir Izraelio aljansas, pažymėjo Irano premjeras, kelia pavojų ne tik Sirijai, bet ir kitoms arabų šalims, taip pat Palestinos pasipriešinimo judėjimui ir Irano Islamo Respublikai.

TRIJŲ ŠALIŲ ATSTOVŲ SUSITIKIMAS

Pagal Etiopijos, Libijos ir Jemeno Liaudies Demokratinės Respublikos draugystės ir bendradarbiavimo sutartį Adis Abeboje įvyko bendro trijų valstybių gynybos ir saugumo komiteto posėdis.

Jo dalyviai apsvartė keletą klausimų, susijusių su įtempimo didėjimu Artimųjų Rytų ir Afrikos Iškylulio rajone, kur imperializmas ir reakcija suaktyvino provokacines intrigas, taip pat apsvartė priemonės trijų šalių veiksmams koordinuoti.

Netrūksta norinčių turėti titulus

Visiems žinoma, kad Italija yra respublika. Ji likvidavo monarchiją po referendumo, įvykusio 1946 metų birželio 2 dieną. Tačiau, nors ir labai keista, kai kas šią šalį tebevadina karalyste. Mat jei paskutinysis Italijos karalius Umberto II neatsisakė sosto, vadinasi, jis turi teisę dalyti dvariškių, grafų ir kitokių titulus bei vardus!

Ir visai nesvarbu, kad jis valdė šalį tik 27 dienas. Buvęs monarchas, dabar gyvenęs savo viloje Portugalijoje, tebedalija titulus.

Ką gi jis apdovanoja?

Pirmausia įvairaus kalibro biznierių, kuriems kilnus titulus yra prestižo reikalas ir kurie, suprantama, nepamiršta dosniai atlyginti už tai ekskaraliui. Taip buvo priskirti "mėlyno kraujo" atstovų būriui vermuo gamybos firmos savininkas, dešrų urmo tiekėjas ir taip toliau.

Norintieji išgyti atitinkamą titulą nebūtinai turi kreiptis į jo buvusią karališkąją didenybę. Yra ir kitas būdas. Po karo Italijoje atsirado daug didelių ir mažų organizacijų, sprendžiančių heraldikos klausimus. Kai kurios iš jų už saikingą pusės milijono lirų atlyginimą norintiems archyvu dokumentuose suranda kokią nors grandį, jungiančią juos su karališkąja arba kitokia žymia gentimi. Jiems įteikiamas pergamente gražiai nupieštas genealogijos medis.

Vieno tokio heraldikos biuro šeiminkas Florencijoje sako:

— Per metus gauname apie tūkstantį pareiškimų. Užsakovai yra pramoninkai, prekeiviai, damos ir ponai iš turtingų visuomenės sluoksnių, dažniausiai italai, gyvenantys JAV. Jie nė sekunde nesvyrudami pasirengę mokėti pinigų, kad tik galėtų pademonstruoti "begenčiams" amerikiečiams, kokia sena jų genealogija ir kokie žymūs jų protėviai...

Vilnis, 1982 sausis 27

NR 010000 SP61 00017

Jauniausia valstybė— Belizas

[NEPRIKLAUSOMYBĖ IŠSIKOVJO 1981 METŲ, RUGS. 20 D.]

Daugiau kaip pusantro šimtmečio Belizo ekonomikos bazę sudarė vien miško išteklių eksploatavimas. Antrojo pasaulinio karo išvakarėse vertingų veislių mediena sudarė 82 procentus visos kolonijos eksporto vertės. Anglų kompanijoms ir privatiems savininkams, daugiausia anglams, priklausė dideli miško ir žemės sklypai. Iš viso anglai kontroliavo daugiau kaip tris ketvirtadalius dirbamos žemės.

Tačiau kolonizatoriams nerūpėjo vystyti žemės ūkį vietos gyventojų interesais. O grubuoniškai eksploatuojami Britų Hondūro (kaip anksčiau buvo vadinamas Belizas) miškų turtais labai sumažėjo.

Nuo 1964 m., kai Britų Hondūras išsikovojo vidaus savivaldą, šalyje įvyko esminių socialinių-ekonominių poslinkių. Vieningosios nacionalinės partijos vyriausybė, vadovaujama Dž. Praiso, kuris tais pačiais metais tapo šalies ministru pirmininku, įvykdė žemės reformą, pasiskirsčiusi neturtingiesiems 80,000 hektarų žemės. Buvo įkurti žemės ūkio ir žvejų kooperatyvai. Tačiau Belizas tebėra atsilikusi agrarinė šalis su nuo Amerikos ir Anglijos kapitalo priklausoma ekonomika.

Iš Belizo į JAV ir Kanadą daugiausia eksportuojama cukraus ir citrusų—apelsinų bei grapefuitų.

Japonijos valstiečiai— pigios darbo rankos

Kalbant apie Japoniją, iškyla vaizdas labai išsivysčiusios ekonominės valstybės, kapitalistiniame pasaulyje ūmai išsiveržusios į antrąją vietą. Ji pralenkė JAV pagal tokius "prestižo" rodiklius, kaip plieno, laivų ir automobilių gamyba. Beveik 80 procentų visų pasaulio mikrokompiuterių—japonų. Pusė visų pramoninių robotų "darbuojasi" Tekančios saulės šalyje.

Vis dėlto neatsitiktinai Japonija vadinama kontrastų šalimi. Apie vieną jų, bene patį ryškiausią, ir norėtume papasakoti.

Kartais, skriedamas greitąja trasa automobiliu, aprūpintu visais šiuolaikinio elektroninio komforto atributais—nuo kondicionieriaus iki stereomagnetofono,—negali atsišėbėti. Jautiesi taip, lyg keliautum laiko mašina, nuskradinusia tave į ankstyvojo feodalizmo epochą: už automobilio langą sulig keliais išibrėdę į vandenį sulinkę plūša valstiečiai. Jie negali atsišėbėti jau keletą šimtmečių. Su tom pačiom plačiabrylėmis šiaudinėmis skrybėlėmis, pridengiančiom nuo lietaus ir saulės, tais pačiais rūbais... Taip japonų valstiečiai lenkė nugaras feodalui, paskui dvarininkui. Dabar—šios šalies galin-giesiems.

Vilnia, 1982 sausio 27

Cukranendrių plantacijos užima daugiau kaip trečdalį pasėlių ploto. Nedideliais kiekiais eksportuojami ir bananai, kava, kakava bei ananasai. Gyvulininkystė menkai išvystyta. Vidaus vartojimui auginami kukurūzai, ryžiai, manioka, pupos.

Nepriklausomo Belizo vyriausybė, parengė šalies ekonominio vystymo iki 1983 m. planą, kuriame numatyta didinti žemės ūkio gamybą, kad gyventojai būtų aprūpinti maisto produktais. Konkrečiai bus didinami dirbami plotai, t. y. nusausinama daugelis pelkių bei lagūnų.

Galimu pajamų šaltiniu savo projektams finansuoti vyriausybė laiko užsienio turizmą. Įstabi gamta, švelnus klimatas, pakrante 300 km besitiesiantis koralų rifų ruožas įgalins ateityje Belizą paversti Karibų jūros turistiniu "perlu".

Šiandien jaunai valstybei iškilišios ir tokios problemos, kaip kelių tiesimas, komunikacijų sistemos, energetinės bazės kūrimas. Vyriausybė tikisi, jog bus galima eksploatuoti žemyniniame šelfe aptiktas naftos atsargas.

Belize gyvena 160,000 žmonių. Iš jų daugiausia negrų—vergų afriekiečių palikuonių, senbuvių—indėnų ir mulatų. Viena svarbiausių problemų—ruošti nacionalinius specialistų kadrus. Pirmiausia vyriausybė planuoja atidaryti keletą žemės ūkio technikos mokyklų.

Reikšmingas jaunos valstybės uždavinys—teritorinio vientisumo gynimas, gresiant aneksijai iš Gvatemalos. Pastarosios militaristų pretenzijas remia JAV naftos monopolijos, kurios Gvatemalos reakcinį režimą laiko patikimesniu partneriu už nepriklausomo Belizo vyriausybę.

G. Fesenka

Salvadoro studentai priešinasi chuntai

Salvadoro universitetas—vienas seniausių Centrinėje Amerikoje. Jis įkurtas 1841 m., daug dešimtmečių buvo vienintelė šalies nacionalinių kadru kalvė. Jį baigė liaudies didvyris Augustinas Farabundas Marti. Jo vardu pavadintas Nacionalinio išsivadavimo frontas. Farabundas Marti vadovavo teisingai Salvadoro tautos kovai prieš fašistinę chuntą. Universitete liaudies didvyris pirmą kartą susipažino su marksizmo klasikų veikalais, čia sustiprėjo jo, kaip kovotojo už tautos laisvę, pozicijos.

Atėjus į valdžią Duartės vadovaujama proamerikietiška chunta, senomis laisvės tradicijomis garsėjęs universitetas virto pagrindiniu represijų prieš Salvadoro studentų judėjimą taikiniu. Nesibodėta jokiais priemonėmis. Į darbą paleisti visi karinės policinės mašinos svertai: suėmimai, mušimai, kankinimai, žudynės.

Praėjusių metų birželio pradžios nuo chuntos budelių rankos krito vienas Salvadoro dėstytojų nacionalinės asociacijos vadovų Ektoras Ramonas Guardadas. Vėliau buvo nužudytas Salvadoro studentų asociacijos prezidentas Manuelis Frankas. Dešimtyis jaunuolių, dalyvavusių Salvadoro studentų kovoje už nacionalinį atgimimą, įmesti už grotų, o paskui pranešta, kad jie "dingo be žinios". Chunta kaskart daugiau steigė slaptų teroro aukų kapinių.

Kai paaiškėjo, kad net žiauriausias teroras negali numalšinti studentų judėjimo, diktatūra parengė daug baudžiamųjų operacijų prieš studentus. Jos baigiamoji grandis

tapo kruvinos skerdynės nacionaliniame universitete.

Šių metų rugpjūčio pabaigoje keletas universiteto dėstytojų pareikalavo tučtuojau nutraukti šios didžiausios šalies aukštosios mokyklos okupavimą. Susidariusi situacija, pabrėžiama pareiškime, iš Salvadoro studentų atima paskutinės viltis, jie nemato jokių perspektyvų toliau studijuoti.

Bet užtat kur kas geresnės kitų Salvadoro "studentų" perspektyvos! Tų, kurie mokosi Pentagono "Amerikos" mokymo centre Panamos kanalo zonoje, Fort Gulike. Šis centras turi nusistovėjusias tradicijas. Jį baigė tokie Lotynų Amerikos demokratijos smaugėjai, kaip Pinočetas ir Somosa. "Amerikos" dėstytojai.—Jau patys dalykai, kuriuos studijuoja klausytojai—daugiausia Lotynų Amerikos diktatoriškųjų režimų baudžiamųjų būrių karininkai—daug ką pasako: mokėjimas naudotis Amerikos ginklu, ašarinėmis dujomis, rengti "psichologines operacijas", tai yra kankinti. Kankinimų metu plačiai vartojama sieros rūgštis ir elektros srovė.

Iš šio "budelių universiteto" studentų—šimtai Salvadoro baudžiamųjų būrių karininkų. Daug jų dalyvavo sutriuškinant nacionalinį universitetą.

Prieš šiuos žmogaus pavidalo žvėris toliau pasiaukojamai kovoja Farabundo Marti nacionalinio išsivadavimo frontas. Per pastaruosius metus į kovotojų gretas įsiliejo daugelis sutriuškinto universiteto studentų. Jie nori, kad šalis būtų laisva.

S. Sereda

Nebe vien kolonizatorių vaikai

Respublikos universitetai ir institutai—ypatingo alžyriečių pasididžiavimo objektas. Palyginti neseniai, prieš 20 metų, buvo tik vienas sostinės universitetas, kur mokėsi kolonizatorių vaikai. Tik nedaugeliui alžyriečių, net iš pasiturinčių šeimų, pavykdavo iki nepriklausomybės įgyti aukštąjį išsilavinimą. Dabar Alžyro aukštųjų mokyklų geografija veržliai plečiasi. Pagal vyriausybės parengtą programą ALDR numatyta atidaryti aukštąsias mokyklas visuose sričių centruose. Įsteigtas institutas ir Bešaro mieste Alžyro Sacharos vakarinėje dalyje, kur mokysis daugiau kaip 4,000 studentų. Statomas universitetas Tebeso mieste, jame veiks tikslųjų ir visuomenės mokslų fakultetai. Jau išleidžia specialistus Mostaganemo žemės ūkio institutas ir Konstantinos universitetas.

Dabar šalyje ruošiasi gauti diplomus 83,000 studentų. Valstybė jiems duoda stipendijas, aprūpina bendrabučiais. Šiais mokslo metais, laikraščio "El Mudžachid" pranešimu, iškilo nauji studentų miesteliai.

rie ją nuomojo ir faktiškai dirbo. Po šios reformos atsirado daugybė smulkių valstiečių ūkių (vidutiniškai po 1 ha žemės kiekvienam kiemui). Daugeliui valstiečių šeimų iš tokio sklypo pramisti buvo neįmanoma. Todėl tais metais pradėta masiškai keltis į miestą uždarbiauti. Kapitalistų įmonės gavo pigių darbo rankų. To joms ir reikėjo.

J. Pakas

Pakito studentijos socialinė sudėtis. Į aukštąsias vis dažniau ateina valstiečių, darbininkų, smulkių tarnautojų vaikai. Visos mokymo sistemos Alžyre demokratizavimas suteikia jiems lygias galimybes nemokamai įgyti aukštąjį išsilavinimą.

Pastaraisiais metais imta ruošti ir savus mokslininkų bei dėstytojų kadrus. Prie pagrindinių šalies aukštųjų mokyklų organizuojamos aspirantūros.

Pastangos aukštojo mokslo srityje teigiamai veikia nacionalinės ekonomikos vystymą. Dabar Alžyre yra 10,000 savų inžinierių, paruoštų Alžyro ir užsienio aukštosiose mokyklose. Daugelis jų studijavo TSRS ar savo tėvynėje, vadovaujami tarybinių dėstytojų. Alžyre plačiai žinomi naftos, dujų ir chemijos bei lengvosios pramonės institutai, kur dauguma dėstytojų—iš TSRS. Šių mokyklų absolventai labai telkiniuose, kitose intensyviai besivystančiose Alžyro nacionalinės ekonomikos įmonėse.

2.

TRUMPAI

— Pati valdžia pripažįsta, kad daugiau kaip 800,000 jaunuolių nepakluso prez. Carterio įsakymui registruotis paštuose, jog jie yra sulaukę karinės tarnybos amžiaus.

— Čikagoje į Jackson Parko ligo-ninę atėjo moteris ir ant sargo stalo padėjo 8 savaičių kūdikį, kad jį atiduotų į prieglaudą, nes ji, girdi, neturinti išteklių jį auginti.

3.

Apsilankius Vietnamo kaimo kooperatyve

Patekęs į Vietnamo kaimo vietovę, gėriesi tropiniu grožiu. Negali atsižiūrėti medžių ir krūmų, apie kuriuos tiek daug esu girdėjęs savo tėviškėje. Ištiesi ranką ir palieti duonmedžio vaisius. Apsišvalgei — aplink svyra bananų kekės. Man teko viešėti viename Vietnamo kaimo kooperatyvų.

— Kooperatyvų pastatai pastatyti neseniai, — sako Long Kjetto bendruomenės partinės organizacijos sekretorius Čan Ba Njemas, — nors kooperatyvas įkurtas prieš 30 metų. Anksčiau tokios ištaigos sau negalėjome leisti, nes dirbome frontui. Bet jau gerokai atsigavome per pastaruosius penkerius metus.

Dabar čia nebepamatysi palapinių iš bambuko ir palmių lapų. Namai daugiausia mūriniai, dengti nendrėmis arba čerpėmis. Kooperatyve apie 2500 žmonių. O iš viso Long Kjetto bendruomenėje — 6 tūkstančiai gyventojų. 1800 valstiečių vaikų pastatyta mokykla, kombinatas mažyliams.

Kooperatyvas augina dvi pagrindines kultūras — ryžius ir džiuatą. Beje, džiuatas čia yra geros kokybės.

— Per metus gauname vieną džiuoto derlių, — aiškina brigadininkas Do Čuk Bakas. — Ryžių — du derlius. Po ryžių sėjame džiuatą ir vėl ryžius. Mano brigadoje 120 žmonių, iš jų — du trečdaliai moterų.

Do Čuk Bakas praėjo sunkų karo kelią. Kovėsi Centriniam ir Pietų Vietname. Po karo, grįžęs į gimtąjį kaimą, vadovauja brigadai.

Karo baisumus patyrė visi šio kaimo žmonės. "Dabar mūsų herojika — darbymetis laukuose", — sako brigadininkas. Šaliai reikia maisto produktų. Jų trūksta miestuose, pramonės centruose. Atsižvelgdama į šalyje susiklosčiusią padėtį, VSR vyriausybė šių metų pradžioje žemės ūkyje ir pramonėje įvedė naują darbo apmokėjimo sistemą. Žmonės iš karto suvokė: kuo geriau ir daugiau jie dirbs, tuo geriau gyvens jų šeimos.

— Netgi iš kilimų gamybos pavyzdžio mes jaučiame šių nutarimų rezultatus, — sako kooperatyvo vyriausioji buhalterė Do Thi Tan. — Pagal šių metų planą mes turime pagaminti 18 tūkstančių kvadratinį metrų kilimų iš džiuoto. Tačiau jau iki gegužės pardavėme daugiau kaip 8 tūkstančius metrų. Manome viršyti planą ne mažiau kaip dviem tūkstančiais metrų. Partijos ir vyriausybės nutarimai — gamybos didinimo stimulas.

Daugeliui Vietnamo kooperatyvų vadovauja moterys. Thi Tan — viena jų. Ji gimė ir išaugo šioje bendrijoje. Kol vyras tarnavo armijoje, baigė apskrities buhalterijos mokyklą. Dabar vadovauja kooperatyvo finansams. Darbas painus, bet ji spėja tvarkyti ir namų ūkį. Tiesa, vaiku, kaip čia manoma, ne tiek daug — tik trejetas, tačiau ūkis — didelis. Ir dar vyras iš karo grįžo invalidas. Todėl žmona turi būti ir dėmesinga, ir vyriška.

Palaiapsniui stiprėja socialistinio Vietnamo kooperatyvų ūkiai.

L. Milovanovas

Pasaulinė medžioklės paroda

Bulgarija — trečioji pasaulio šalis Pasaulinės medžioklės parodos organizatorė. Pirmą kartą tokia paroda buvo surengta 1937 metais Berlyne, antrą kartą — 1971 metais Budapešte ir štai dabar įvyko Bulgarijos mieste Plovdive.

Ši paroda — vienas svarbiausių pastarojo meto Tarptautinės medžioklės ir gyvūnijos apsaugos tarybos (CIC) ir Tarptautinės sportinės žūklės federacijos (CIPS) renginių. Parodos tematika labai plati ir įvairi. Medžioklė ir medžioklės ūkis, trofėjai, medžioklės įrenginiai, žvėrys ir žuvis, medžioklės ir žūklės ryšys su žemės bei miškų ūkiu, žmogaus ir gamtos santykiai. Parodoje dalyvavo 61 šalis. Trofėjų buvo išstatyta 12 tūkstančių.

Labai didelį lankytojų susidomėjimą sukėlė Tarybų Sąjungos paviljonas. Čia buvo demonstruojami 40 rūšių trofėjai. 740 trofėjų įvertinti aukso, 219 sidabro ir 103 bronzos medaliais. 45 trofėjams paskirtas pagrindinis parodos apdovanojimas — Didysis prizas. Į tą skaičių pateko europinio ir Rytų Sibiro briedžio, europinės ir Sibiro stirnos, Taimyro, Tianšanio ir Karatau archarų, saigų, džėiranų ragai, leopardo, irbio, amūrinio tigro kaukolės. Dviem Didžiaisiais prizais įvertinti ir Lietuvos kaimynų estų medžiotojų trofėjai — lūšies kailis ir kaukolė.

Lietuvos medžiotojai į parodą buvo nusiuntę 162 trofėjus. Iš jų 125 pelnė aukso, 30 sidabro ir 3 bronzos medalius. Iš respublikos medžiotojų geresnių trofėjų pažymėtini kauniečio F. Jackevičiaus vilko kailis (143.24 balo, TSRS

4

kollekcijoje pirmas, pasaulyje aštuntasis, jonaviečio V. Jakučio šerno iltys (138.85 balo, TSRS — šeštas, pasaulyje — aštuonioliktas), kauniečio A. Šeškauskio meškas kailis (TSRS — pirmas).

Parodoje buvo ir daugiau įdomių eksponatų. Didžiausias pasaulyje rumunų meškos kailis, Tanzanijos vyriausybės nuosavybė — stambiausias pasaulyje dramblio iltys, kurių viena sveria 85.85, o kita — 88.05 kg. E. Hemingwayaus medžioklės trofėjai, senovės graikų marmuriniai paminklai su medžioklės scenomis.

Centrinė vieta parodoje buvo skirta Nacijų paviljonui. Jo ekspozicija atspindėjo medžioklės būklę įvairiuose žemynuose.

Parodos metu vyko įvairūs renginiai — tarptautinė medžioklinių šunų paroda ir varžybos, fotokonkursas, kino festivalis, knygu, filatelijos, numizmatikos parodos, moksliniai simpoziumai, seminarai, konferencijos.

Ir vis dėlto pagrindinė parodos tema — seniausias žmonių užsiėmimas — medžioklė. Pagrindinis tikslas — parodyti žmogaus ryšį su gamta.

V. Klovas

Iš kanibalų folkloro: žmogus pradeda dvokti nuq smegenų.

Intelligentiški žvirbliai — pavo uodegos propagandistai.

Kas norėtų amžinybės, jei reikėtų atsisakyti pensijos!

Dievu užkemsamas pats didžiausias plyšys — neiškumas.

Stiprieji prievartauja tikrovę, silpnieji laiko už piršto svajonę.

Jaunystė pasiklysta gyvenime, senatvė — autobiografijoje.

Kinijos jaunimas pergyvena juodas dienas

Nedarbas Kinijoje tapo viena opiausių socialinių — ekonominių problemų. Dėl maoistinių eksperimentų atsidūrusi ties ekonominės katastrofos riba, šalis jaučia milžinišką kvalifikuotų darbininkų, inžinierių ir technikų stygių, bet kartu negali aprūpinti darbu daugybės žmonių. Oficialiais duomenimis, bedarbių yra 20 milijonų. Iš tikrųjų padėtis šalyje dar grėsmingesnė. Užsieniečiai Kinijos specialistai nurodo, kad bedarbių — 26 milijonai. Nuo 1981 m. Kinijoje kasmet darbingo amžiaus sulauks 23 milijonai žmonių, darbo vietų prisidės tik 3 milijonai. Nedarbas pirmiausia skaudžiai paliečia jaunimą, kuris dėl Pekino lyderių kaltės jaučiasi visuomenei nereikalingas. Viename pasitarimų Pekine pažymėta, kad jaunų kinų socialinė-ekonominė padėtis labai kėbli, juolab kad 65 procentai šalies gyventojų, tai yra beveik 650 milijonų žmonių, dar neturi 30 metų. Kaip pripažįsta kinų spauda, jaunoji karta apimta apatijos ir pesimizmo.

Pranešimuose iš Kinijos vis dažniau kalbama apie tai, jog valdžia negali įdarbinti jaunimo, vaikinai ir merginos priversti neteisėtais būdais užsitikrinti pragyvenimą. Jie plėšikauja, vagiliauja, pardavinėja narkotikus, lošia azartinius žaidimus, elgetauja, merginos tampa prostitutėmis, o nusikalstamumo šaknys slypi vadinamojoje "kultūrinėje revoliucijoje".

Pačiame jos įkarštyje "didysis vairininkas" iš miestų į atkampius rajonus ištrėmė milijonus vaikinių ir merginų "persiauklėti". Po Mao mirties dauguma jų grįžo į miestus, kur, ieškodami darbo, patyrė daugybę sunkumų. Be to, nurodo laikraštis. 10 metų Kinijoje faktiškai nefunkcionavo mokyklinio auklėjimo sistema, taigi daugelis jaunų žmonių pragyvenimo lėšų šaltinių pasirinko vagystes ir užpuldinėjimą.

Prancūzija — už taiką Europą

Tiems, kurie norėtų suvokti prancūzų požiūrį į branduolinį ginklą, būtų užtekę spalio 25 d., pamatyti uždara maniežą Paryžiaus šiaurės rytų pakraštyje prie Port de Panteno. Daugiau kaip 100,000 žmonių iš visų Prancūzijos kampelių čia susirinko raginimu Prancūzijos taikos šalininkų judėjimo, prie kurio prisidėjo apie 40 įvairių politinių, profsąjungų ir visuomeninių organizacijų. Nacionalinė manifestacija prie Port de Panteno tapo dentriniu įvykiu veiksmų už nusiginklavimą savaitės, vykusios SNO nutarimu, ir galingiausia prancūzų taikos šalininkų demonstracija nuo Amerikos agresijos prieš Vietnamą laikų.

Rudens lietus nesukludė jaunimo kolonomis nužygiuoti nuo Boguro aikštės iki Panteno vartų su šūkiais, plakatais, vėliavomis, karikatūromis. Keleta valandų po milžiniško maniežo skliautais vyko tikra šventė.

Mitingui baigiantis dalyviai vieningai priėmė kreipimąsi į visuomenę, "Išitikinė, — sakoma jame, — kad ginklavimosi varžybos neužtikrina saugumo ir taikos, solidarūs su milijonais vyrų ir moterų, su Europos jaunimu, mes, visų išitikinimų ir religinių pažiūrų prancūzai ir prancūzės, pareiškiame apie savo

mus. Naujos "pragmatiškos" Kinijos vyriausybės pradėta koketavimo su Amerikos militarizmu politika atėmė iš kinų jaunimo moralinio tvirtumo likučius.

Vidutinis amžius Kinijoje, pažymi užsienio spauda, dabar — 26 metai. Salyje yra 200 milijonų paauglių. Kinijos miestų jaunimas ciniškas ir agresyvus, nes du dešimtmečius buvo ludininku kovos už valdžią nacionaliniu mastu ir vietoje, taip pat pastaruoju metu pradedusios paties Mao Czeduno kritikos. Jie, pažymi užsienio apžvalgininkai, neišpruse, nedrausmingi. O tai yra pasekmės "kultūrinės revoliucijos", sugriovusios švietimo sistemą ir pažeidusios socialinę tvarką Kinijoje.

Kinų propaganda teigia, kad jaunimo užimtumui garantuoti ir švietimo sistemai plėtoti stinga materialinių ir finansinių lėšų. Bet daugelyje straipsnių šia tema Pekino spaudoje nė karto neužsiminta, kad už kiekvieną milijoną jaunų civiliniame ekonomikos sektoriuje būtų galima įsteigti tūkstančius darbo vietų ar atidaryti keletą mokyklų... Ne. Milijonai jaunų išleidžiami Kinijos kariniam potencialui didinti. Juk tik tiesioginės karinės Pekino išlaidos 30 procentų didesnės už asignavimus, skiriamus švietimui, mokslui, kultūrai, sveikatos apsaugai. Dalis kinų jaunimo tokiomis aplinkybėmis griebsiasi aktyvių veiksmų, reikalaujama ne tik teisės į darbą ir mokslą. Jaunimas reiškia abejones Pekino vadovybės kurso teisingumu. Vien prajusių metų pabaigoje — šių metų pradžioje Sanchajuje, Uchanyje, Anchajaus ir Pehenano provincijose. Sinčiano — Uiguro autonominiame rajone įvyko dešimtys jaunimo demonstracijų prieš beviltišką dalį, kuriai jį pasmerkia Pekino politika.

—Ka.

pasiryžimą pašalinti branduolinio ginklo taikymo grėsmę".

Prancūzų visuomenės dokumentas iškelia keturis reikalavimus. Pirma, nepridėti naujo atominio ginklo prie to, kuris jau yra Europoj, atvirksčiai, mažinti jo atsargas. Antra, pradėti ir pabaigti derybas dėl visų vidutinio veikimo nuotolio branduolinių priemonių Europoje, pirmiausia amerikiečių ir tarybinių. Trečia, visuotiniai uždrausti neutroninė bomba, ir pagaliau ketvirta, dalį nuo karinių išlaidų atpala duotų lėšų skirti parengti "trečiajam pasauliui" ir kovai su badu.

Šiekdami šio tikslo, manifestacijos prie Port de Panteno dalyviai kreipėsi į Prancūzijos vyriausybę, ragindami kelti naujas nusiginklavimo iniciatyvas.

Nacionalinė manifestacija sukėlė įniršo priepuolį dešiniųjų stovykloje. Menkindami judėjimo už nusiginklavimą mastą, buržuaziniai propagandininkai tiek nusišnekėjo, jog pasisakymus už taiką paskelbė "pavojingais" šaliai. Atlanto prietrai išties stipresni už sveika protą. Tačiau nacionalinės manifestacijos prie Port de Panteno pasisekimui ir Paryžiaus raginimo aliarmo signalui, esu tikras, niekas neliks abejingas.

J. Pukas

Vilnia, 1982 sausio 27

Baikalas—nepaprastas ežeras

Yra mūsų Žemėje vietų, kurias pamatęs negali užmiršti visą gyvenimą. Daugeliui tokį neišdildomą įspūdį palieka Baikalas — nuostabus ežeras Rytų Sibire, vietos gyventojų vadinamas jūra.

Kuo gi nuostabus šis ežeras, jau tris šimtus metų neduodantis ramybės viso pasaulio mokslininkams? Išsiliejęs tarp miškingų ir uolėtų kalnų į ilgį 636 kilometrus, o į plotį 79 km (plačiausioje vietoje), ežeras saugo penktadalį pasaulio gėlo vandens atsargų. O tas vanduo nepaprastas: skaidrus ir švarus kaip krištolas. Matomumas siekia net keturiasdešimt metrų, t. y. daug kartų pralenkia kitų ežerų skaidrumą.

Baikalo ežere tilptų visos Baltijos jūros vanduo. Kartą kažkuris mokslininkas apskaičiavo, kad jeigu uždarytum visas 366 upes, maitinančias ežerą, tai vienintelė iš jo ištekanti Angara Baikala galėtų išdžiovinti tik po 400 metų. Stebina jis ir savo gyliu — 1741 metras. Tai irgi pasaulio rekordas.

Priebaikalės miškuose auga pušys ir kedrai, amžinybės medžiai — maumedžiai Kalnagūbriai, supantys ežerą, turtingi marmuro, grafi-

to, žėručio. Randama ir aukso. Visame pasaulyje žinomas Bergusino sabalas, gyvenantis Baikalo šiaurės rytiniame krante. Meškos, maralai, briedžiai, elniai, šernai, kurtiniai, kurapkos... Tai vis vietinės gyvūnijos atstovai.

Dosniai atveria žmonėms savo lobius Baikalo ežeras. Todėl ypač svarbu jį tokią, kokį matėme dabar, išsaugoti ateities kartoms. Tuo tikslu TSRS Mokslų Akademijos Geografijos institutas, Baikalo limnologijos institutas ir kitos organizacijos parengė Baikalo ežero ir jo baseino gamtos resursų kompleksinio naudojimo generalinę schemą.

Pagal šį projektą šiose vietose turi būti sukurtas pirmas šalyje didžiulis nacionalinis parkas kombinatas, kurio plotas užims 40 tūkstančių kvadratinį kilometrų. Gražiausiose vietose, tiesiog taigoje, išsaugos pensionatai, kempingai, motelių, naujos turistinės bazės. Rūpinamasi tuo, kad Baikala galėtų pamatyti kuo daugiau žmonių. Nors ir dabar Baikalas turistų dėmesiu nesiskundžia. Vien svečių iš užsienio per metus čia pabuvoja apie 250 tūkstančių.

Bado šešėlis virš Afrikos

Sunku patikėti, kad šiandien, kai mokslas ir technika yra pasiekę neregėtus aukštumus, kada žmonija kalba sparčiais tempais žengianti socialinės pažangos keliu, kasmet badu miršta daugiau kaip 50 milijonų žmonių. Tokie SNO duomenys.

Šios tarptautinės organizacijos paskaičiavimais, per artimiausią dešimtmetį bado mirčiai pasmerkti 450 milijonų žmonių. Daugiau kaip pusė jų — vaikai iki penkerių metų.

Iš dvidešimt šešių pasaulio valstybių, kurių gyventojams gresia badas, net penkiolika yra Afrikoje. Specialistų teigimu, Kenijoje, Ugandoje, Tanzanijoje, Somalyje, Cade, Sudane, Malyje yra po du ir daugiau milijonų badaujančių žmonių.

Blogiausia padėtis šiuo metu yra Ugandoje. Jos šiauriniame rajone Karomodžoje kasdien iš bado miršta iki 100 žmonių.

Kodėl bado šmėkla taip plačiai keliauja po mūsų planetą? Priežasčių daug. Jos įvairios.

Nėra abejonės, kad didžiulius nuostolius žemės ūkiui, ypač Afrikoje, padaro sausras. Štai 1968-1972 metais aštuoniose Vakarų Afrikos šalyse išsiaiškino nebuvo lietaus. Siam rajonui buvo padaryti milžiniški nuostoliai, sausras pasekmės vis dar jaučiamos. Tais metais iš bado čia žuvo beveik ketvirtis milijono žmonių. Šiuo metu panaši sausra šurpiomis tragedijomis graso Rytų Afrikos šalims.

Savo daro ir didelis gyventojų prieauglis Afrikoje. Kiekvieną minutę šiame žemyne gimsta iki 37 vaikų. SNO ekspertų ir FAO (Tarptautinės žemės ūkio organizacijos) duomenimis, 1965-1975 metais gyventojų skaičius Afrikoje padidėjo 6 procentais, o maisto produktų gamyba—vos 2 procentais.

Kai kurie Vakarų teoretikai tvirtina esą afrikiečiai nesugeba ūkininkauti. Tačiau tokių išvedžiotųjų galima būtų paklausti: o kas kaltas dėl to, jei ne imperialistinės valstybės? Kam, jei ne Vakarų šalims, terūpėjo plėsti Afrikos turtus, iš-

naudoti žemyno tautas? Kolonizatoriai visai nesirūpino vietinių gyventojų ateitimi, nemokė jų šeiminkauti. Atvirksčiai—darė viską, kad šie būtų labiau priklausomi nuo išnaudotojų.

Ugandoje man ne kartą teko šiais klausimais ginčytis su Vakarų valstybių diplomatais. Jie niekaip negalėdavo aiškiai atsakyti, kodėl, tiek dešimtmečių eksploatavę Afrikos turtus, šiandien imperialistai nenori padėti afrikiečiams, gražinti bent dalį skolos.

“Kas tokio,—ciniškai pareiškėdavo mano pašnekovai,—jei keletas milijonų juodaodžių ir numirs. Pasaulyje ir taip daug bedarbių. Mes neturime atliekamų pinigų, kad galėtume juos veltui dalyti afrikiečiams”.

Suprantama, Vakarų monopolijoms rūpi ne Afrikos gyventojų gerovė. Tų šalių diplomatai savotiškai teisūs, sakydami, kad “nėra atliekamų pinigų”. Visus juos pasiglemžia imperialistų nepaprastai sparčiais tempais didinamas ginklavimasis. Ši priežastis yra pagrindinė, dėl kurios mūsų dienomis badu miršta žmonės.

Statistika rodo, kad norint apsaugoti Afrikos tautas nuo bado, įveikti neraštingumą, užkirsti kelią plačiai paplitusioms ligoms, reikia 22 milijardų dolerių. Tai dešimt kartų mažesnė suma negu ta, kurią Jungtinės Valstijos kasmet išleidžia ginklavimuisi.

Jei Vakarų imperialistinės valstybės, visų pirma Jungtinės Valstijos ir toliau didins ginklavimosi varžybas, tai mirštančių iš bado žmonių artimiausiais dešimtmečiais ne mažės, o priešingai—daugės.

To išvengti yra vienas būdas. Jį Vakarams siūlo Tarybų Sąjunga—nedelsiant sėsti prie derybų stalo, sumažinti ginklavimosi išlaidas. Juk dar tebegalioja Tarybų šalies pasiūlymas dešimtdalio sumažinti penkių nuolatinių SNO Saugumo Tarybos narių karinius biudžetus ir šias lėšas skirti pagalbai besivystančioms šalims. Tai padėtų išspręsti daugelį “trečiųjų pasauli” kamuojančių problemų, nuvytų bado šešėlių nuo šiandien skurstančios žmonijos dalies. Vac. Sakalauskas

YRA BUVĘ LABAI ŠALTŲ ŽIEMŲ

Iš negausių rašytinių šaltinių, senovės rašytojų veikalų nelengva susidaryti tikrą šaltų žiemų vaizdą. Kita vertus, jos ir kartojasi ne absoliučiai tiksliai kas vienuolika metų. Ir vis dėlto istorijos raidoje būta tikrai labai šaltų žiemų. Čia skaitytojams priminsime šalčiausias žiemas, siautusias Šiaurės pusrutulyje.

Kronikos tvirtina, kad 764 metų žiemą Juodąją jūrą ir Dardanelų sąsiaurį sukaustė ledas, todėl susiekimas tarp Stambulo ir Konstantinopolio vykęs ledu.

Ypač šaltos būta 829 metų žiemos. Tą žiemą šalčio banga pasiekė net Šiaurės Afriką—po ledu atsидūręs visas Nilo žemupyje.

1322 metų žiema nutildė Baltijos bangų ošimą. Tą žiemą iš Liubeko į Daniją buvo važinėjama ledu. Apie jo tvirtumą byloja toks faktas: kelionės išvargintiems žmonėms ir arklams atspūsti ant Baltijos ledo buvo pastatyti laikini užvažiuojamieji kiemai.

Labai šalta pasitaikė 1946 metų žiema. Ir vėl rogių vėžės nutiso per Baltijos jūrą. Tų metų pavasarij suominiai vėjai Baltijos ledus išlaužė tik pirmosiomis gegužės mėnesio dienomis.

1558 metais Europą vėl užgulė sibirietiški šalčiai: tų metų žiemą po ledu atsидūrė Baltija ir giliausi Šveicarijos ežerai.

Bene šalčiausios per visą tūkstantmetį būta 1621 metų žiemos. Tada ledinį Arktikos alsavimą pajuto ir Europa, ir Azija, ir Šiaurės Amerika. Tą žiemą užšalo Bosforo sąsiauris ir Venecijos užutėkiai.

Pasinaudojęs ledo tiltais, 1658 metų žiemą per Baltiją į Vakarų Europą su savo kariuomene partraukė švedų karalius Karolis Gustavas.

Daugelis upių ir upelių iki dugno išalo 1670 metų žiemą. Iš Hamburgo į Liubeką ir Kopėnhagą vėl buvo važinėjama rogėmis.

Didžiuliai šalčiai Europoje šeiminkavo 1709 metais. Iššalo pasėliai, visi sodai, šiaip lepesni medžiai. Ledas surakino Venecijos kanalus. Baltijos ledu į Rusiją plūstelėjo švedų kariuomenė, kuri ties Poltava Petro Pirmojo būrių buvo visiškai sutriuškinta.

1740 metų žiemos speigai vėl užtraukė Baltiją ir visus jos sąsiaurus. Vokietijoje užšalę šuliniai išsilaikė iki balandžio mėnesio. Paskutinė šalčio banga užregistruota birželio 12 dieną.

Smulkesnių duomenų apie Lietuvos žiemas iki 1810 metų neturime. Tais metais Smalininkuose įkūrus Nemuno vandens lygio matavimo stotį, jos darbuotojai užrašydavo ir šalčių pradžią, kiek truko viena ar kita žiema. Pagal šiuos užrašus matyti, kad nuo tų metų Lietuvą aplankė kelios šaltos ir gilios žiemos. Pavyzdžiui, 1812 metais ledai Nemune pajudėjo tik balandžio mėnesį. Minima labai šalta 1837 metų žiema, kai Lietuvos upių tėvas iš ledų išsilaisvino tik balandžio mėnesio antroje pusėje. Šimtus Lietuvos-Lenkijos sukilimo dalyvių gyvybių nusinešė 1863-1864 metų žiema. Tais metais balandžio pabaigoje ir gegužės mėnesio pirmosiomis dienomis Šiaurės rytų Lietuvą dar dengė sniegas. Speiguotą įsimintiną 1917 metų žiemą dar ir šiandien mena ne vienas žilagalvis. Didžiulės pūgos, šalčiai truko iki balandžio mėnesio pradžios. Tą žiemą Naručio ežeras, ledų surakintas, išsilaikė net 160 dienų.

Parengė L. Paukštė

Tarybinio mokslo pasiuntiniai Mozambique

Universitetas Maputu—Mozambiko Liaudies Respublikos sostinėje—tik šiek tiek vyresnis už pačią respubliką. Jis buvo įkurtas 1962 m., kaip Lisabonos universiteto filialas. Iš pradžių buvo dėstomos tik bendrojo lavinimo disciplinos. Toliau mokytis studentai vykdavo į Portugaliją. 1968 m. pabaigoje universitetui suteiktas savarankiškos aukštosios mokyklos statusas. Beveik visi studentai buvo portugalai. Mozambiko gyventojams šios mokslo šventovės durys buvo aklinai uždarytos.

Po kolonializmo žlugimo į praeitį nugrimzdo ir seni papročiai. FRELIMO partija užsimojo pakeisti klasinę studentų sudėtį, kviesdama studijuoti darbininkų ir valstiečių vaikus. Kartu universitetas turėjo padėti kitoms švietimo sferoms, mokant suaugusių gyventojus, keliant dėstytojų kvalifikaciją. Apie 70 procentų studentų mokosi ir dirba. Tai šalies naujosios mokslo ir technikos inteligentijos atstovai. Jų daliai teko radikaliai pertvarkyti visuomenę. Universitetas išsiplėtė, buvo pavadintas FRELIMO įkūrėjo Eduardo Mondlanės vardu. Dabar čia yra 12 fakultetų, apie 2000 studentų mokosi 34 specialybių.

Šią aukštąją mokyklą galima teisingai vadinti internacionaline. Paskaitas skaito dėstytojai daugiau kaip iš 20 šalių. Daugiau kaip 90 jų—socialistinių valstybių pasiuntiniai, 40 jų—iš Tarybų Sąjungos. Nuolat daugėja mozambikiečių dėstytojų. Daugiahacionalinė ir stu-

dentų sudėtis. Čia studijuoja vaikinai ir merginos iš VDR, Bulgarijos, KLDK, Vietnamo, Zimbabvės, Tanzanijos, Žaliojo Rago Salų ir kitų šalių.

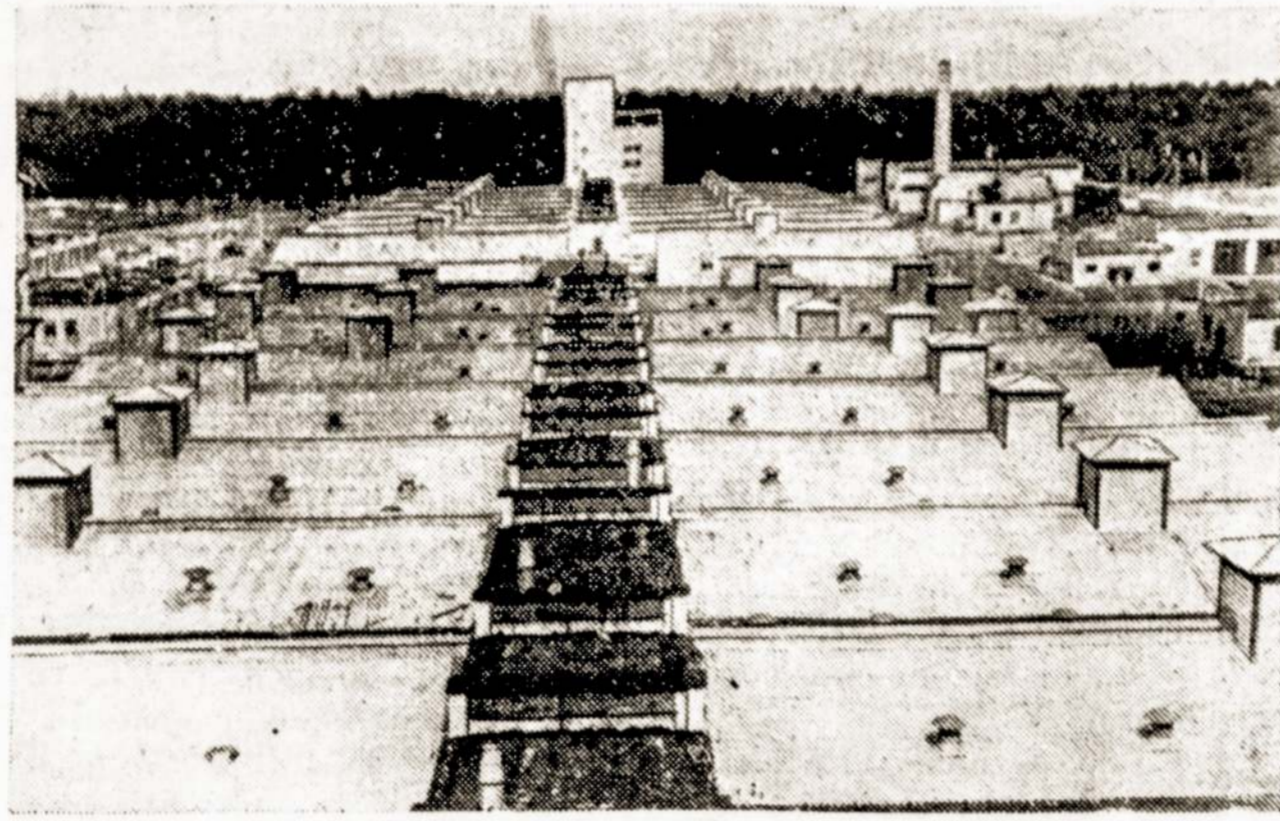
Maputu universitetas kol kas vienintelė respublikos aukštoji mokykla. Tai kvalifikuotų kadro kalvė. Jų dar labai trūksta visose šalies liaudies ūkio šakose.

Tikrai svarbus vaidmuo čia tenka tarybiniais dėstytojams, kurie skaito paskaitas 8 iš 12 fakultetų. Dauguma programų parengtos pagal Tarybų Sąjungos aukštųjų mokyklų patirtį. Tarybiniai dėstytojai daug prisidėjo ruošiant mokymo mokslinę literatūrą. Jie parengė per 20 įvairių vadovėlių, daugybę kitų pagalbinių priemonių.

Stiprėja universiteto ryšiai su Maskvos Patrio Lumumbos tautų draugystės universitetu. 1981 metų kovo mėnesį pasirašyta šių dviejų aukštųjų mokyklų bendradarbiavimo plėtimo programa, numatanti keistis dėstytojais ir studentais.

Pirmieji tarybiniai dėstytojai atvyko dirbti į universitetą 1977 m. pradžioje. Nuo to laiko čia daug kas pasikeitė. Bet tik nepasikeitė pagarbos ir pripažinimo jausmas tarybinio mokslo pasiuntiniams, kurie nesavanaudiškai su mozambikiečiais dalijasi žiniomis ir patirtimi. Todėl studentai labai šiltai ir su liūdesiu išsiskiria su išvažiuojančiais į tolimąją Tarybų Sąjungą, atlikusiais savo internacionalinę pareigą žmonėmis.

V. Osipovas

Kėdainių rajone statoma stambi tarpukinė "Nevėžio" gyvulininkystės įmonė. Daugelyje fermų jau auginami bekonai. Įmonė pardavė valstybei kelis tūkstančius centnerių kiaulienos. Fermos tebestatomos. Jose per vienuoliktąjį penkmetį numatyta pagaminti ir realizuoti daugiau kaip 11 tūkstančių tonų kiaulienos.

Nuotraukoje: "Nevėžio" tarpukinės gyvulininkystės įmonės bendras vaizdas. M. Baranausko nuotrauka

Kultūros darbuotojų tobulinimosi institutas

Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi institutas pradėjo veiklą 1981 metų vasario mėnesį. Institute yra trys katedros: visuomenės mokslų, meno ir klubininkystės, bibliotekininkystės ir muziejininkystės. Yra visuomeninių mokslų kabinetas, biblioteka ir t. t. Tai vieta, kurioje savo kvalifikaciją kelia visų žinybų kultūros ir meno darbuotojai.

Štai ką apie šį institutą pasakoja instituto direktorius Kazimieras Antanaitis:

Įkurti šią aukštąją kultūros tobulinimosi mokyklą paragina sparti mokslo, technikos ir kultūros pažanga, didėjantys tarybinio žmogaus poreikiai. Kaip pabrėžta TSKP XXVI suvažiavimo dokumentuose ir kituose pastarųjų metų partijos ir vyriausybės nutarimuose, kultūros darbe taip pat būtinas efektyvumas, kokybė, mokslinis darbo organizavimas, spartus pažangiausių metodų diegimas. Lietuva yra aštuntoji respublika Tarybų Sąjungoje, turinti tokį labai reikalingą ir lauktą institutą.

Institute dauguma klausytojų yra kultūros ir meno įstaigų vadovai bei specialistai, baigę aukštąjį arba specialųjį vidurinį mokslą. Atsižvelgiant į specialybę, darbo stažą, išsilavinimą, sudaromos 25-30 klausytojų grupės. Studijuojama arba atsitraukiant nuo darbo nuo 1 iki 2 mėnesių, arba dirbant ir lankant institutą vakarais—taip studijų laikas gali trukti iki pusės metų.

Institute jau mokėsi centrinių bibliotekų metodikos skyrių vedėjai, meninių agitbrigadų ir choreografijos kolektyvų vadovai bei kiti specialistai. Artimiausiu metu susirinks rajoninių kultūros namų ir centrinių bibliotekų direktoriai, sa-

Kazimieras Antanaitis

viveiklinių chorų vadovai, teatru butaforai ir apšvietėjai.

Instituto pedagogų pagrindinis uždavinys dėstyti ne specialybės pagrindus, o naujoves—naujausius darbo metodus, perteikti naujausias žinias.

Klausytojai per studijas rašo darbus, kuriuose turi apginti mokymo pabaigoje. Taip pat turi išlaikyti iškaitas, egzaminus. Studijų metu rengiamos konferencijos konkrečioms darbo situacijoms nagrinėti. Rengiamos išvykos į geriausias kultūros ir meno įstaigas, susitikimai su broliškųjų respublikų specialistais.

Institute dirba žinomi pedagogai ir menotyros, ekonomikos specialistai. Gausiai yra kviečiami paskaitų skaityti neatatiniai dėstytojai—žymiausi kultūros ir meno specialistai.

Instituto savitumas tas, kad daug individualaus darbo. Kaip kitaip, jei ne vienas su vienu galima tobulinti chorvedžio, aktorius meną? Beje, klausytojai aprūpinami nemokamu bendrabučiu, jiems sudaromos sąlygos susipažinti su sostinės teatrų spektakliais, su muziejų ekspozicijomis, aplankyti kitas kultūros įstaigas.

Programoje—ir nauji, ir ankstesni kūriniai

Lietuvos TSR valstybinėje filharmonijoje įvyko koncertas, kuriuo tarsi apžvelgtas kūrybinis Lietuvos kamerinio orkestro kelias. Buvo malonu išgirsti pirmuosius lietuvių kompozitorių kūrinius, parašytus kameriniam orkestrui. Nuotaikingai skambėjo T. Makačino Trys šokiai, taip dažnai groti septintajame dešimtmetyje.

Dabar jau sunku būtų ir suskaičiuoti, kiek kūrinių Lietuvos kamerinio orkestro ir jo meno vadovo TSRS liaudies artisto S. Sondeckio dėka išėjo į pasaulį. Kai kurie jų ilgam įsitvirtino kolektyvo repertuare.

B. Dvariono Antrasis fortepijoninis koncertas pirmąsyk nuskambėjo prieš dvidešimt metų. Tada grojo pats autorius. Šį sykį kartą estafetę perėmė kompozitoriaus anūkas, M. K. Ciurlionio meno mokyklos aštuntokas, tarptautinio vaikų konkurso Čekoslovakijoje laureatas Justas Dvarionas.

Koncerte buvo ir premjerų. Viena jų—O. Balakausko Koncertas obojui, styginiam orkestrui ir klavesinui. Tai labai patraukli muzika. Autoriaus sumanymą meistriškai atskleidė atlikėjai—solistas J. Rimas (obojus) ir kamerinis orkestras.

Antroje dalyje skambėjo O. Me-

siano Trys mažos liturgijos. Perteikiant sudėtingą muzikinę partitūrą, buvo aprėpta ir visuma, ir detalės. Prie kūrinio atlikimo sėkmės prisidėjo L. Palinauskaitės paruoštas mergaičių choras "Liepaitės" bei pianistas P. Stravinskis.

Jonas Urba
LTSR nusipelnęs artistas

Nuotraukoje:—TSRS liaudies artistas Saulius Sondeckis ir tarptautinio vaikų konkurso Čekoslovakijoje laureatas Justas Dvarionas koncerto metu.

Ir Lietuvos grožis—žmonių nuopelnas

Sename, dar sausio mėnesio "Drauge" perskaičiau vedamąjį parašytą M. Dr. Taigi, šis ponas nusiteikė prieš "slapyvarde užsidenusį kanaaninką A. Svilonį", kuriam, esą, reikėtų žinoti "kieno malone Lietuvos šalėlė yra taip graži...".

Iš tikrųjų, kieno gi malone, a? Kieno?

M. Dr. Nutylojo. Anot jo, tai toks gerai žinomas daiktas, kad neverta burnos aušinti. Mes irgi su tuo sutiktume, jeigu straipsnio autorius nesistengtų neigti, kad "komunistai yra atsakingi už Lietuvos gražią gamtą".

Lietuvoje nesakoma, kad komunistai atsakingi už gražią gamtą. Savaime suprantama, kad nuo tokios atsakomybės jie nesišalina. Taip, jie ją prisiima. O kadangi komunistai arba tiksliau komunistų partija Tarybų šalyje, taigi ir Lietuvoje, yra vadovaujanti partija, tai ir jos atsakomybė už gamtos saugą—didžiausia.

Logika. Na, o faktai? Tepaima p. M. Dr., sakykime, Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XXVI suvažiavimo priimtas "Pagrindines TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptis 1921-1985 metams ir laikotarpiui iki 1990 metų "Vienas skyrių, o būtent IX, pašvęstas gamtos saugai. Jis net ir vadinasi "Gamtos apsauga". Tepasklaido p. M. Dr. bent pastarųjų metų tarybinę spaudą ir jis suras nemažai gamtos saugos klausimais priimtų įstatymų. O įstatymas yra reiklus, jis įpareigoja ir reikalauja, ir ne ką nors, o įpareigoja visą visuomenę, reikalauja iš visos visuomenės.

Šio skelbto "Drauge" straipsnio anonimui turėtume nemažai ką pasakyti gamtos saugos saugojimo klausimu ir taip dar labiau užakcentuoti, kad komunistai daug padarė, daug daro ir nusiteikę padaryti, kad gamta būtų graži, neužteršta. Bet ar verta irodinėti?

Jeigu ir supras, nepasakys ačiū, nors ir priskiria save prie "protinių žmonių".

Tačiau tarkime, kad M. Dr. kalbėdamas apie Lietuvą, kurios grožis, anot jo, nuo komunistų nepriklauso, turi galvoje tai, ką Lietuvai davusi pati gamta. Tarkime, kad jam matos jos nauji kaimai, miestai, daugybė paminklų, gražiausi keliai... Ir visgi dabartinį Lietuvos gamtos grožį jos svečiai dažniausiai mato atėjusį, pasakysiu, iš po žmogaus rankų.

Kas iš jų nepasidžiaugė Kauno mariomis! Kas nesidžiaugė gražiais, tvarkingais laukais. O juk jie anksčiau tokie nebuvo! Buvo mažyčiai laukeliai, aptupdyti suplyšusiais vienkiemiais. Ir buvo raistai, balos.

Dabar Lietuvoje numelioruota per 3 milijonus hektarų žemės, ir tai ne menkniekis. Toks darbas turi neabejotiną poveikį Lietuvos gamtos grožiui, kita tarus, niekas nepasakytų, kad tai padaryta be komunistų.

Zodžiu, iš kur nepaimk, vistiek tiesa akivaizdi: puikūs, galvoti ir didelės širdies žmonės tie komunistai, kad netgi kunigų "Draugas" gina Lietuvos grožį nuo kanaaninko A. Svilonio užsiuolimų. Tiesa, jis nenorėtų čia matyti žmonių—ir ypatingai komunistų—nuopelnų, bet to net ir norėti nereikia. Į "Draugą" panaši spauda būtent todėl ir vadinama antikomunistine.

Pranas Peleda

NAUJAS TECHNIKOS KIEMAS

Molėtų tarpkolūkinės statybos organizacijos kolektyvas Inturkės kolūkio žemdirbiams atidavė naują technikos kiemą. Jo sąmatinė vertė—982 tūkstančiai rublių.

Vilnis, 1982 sausio 27

Ignalinoje verda darbas

Ignalinos miestas ir jo gyventojai.

Ar seniai čia apie Ignaliną sakytas: ramus ir tylus kampelis, ežerų ir pušų kraštas.

Šiandien Ignalina—svarbiausia respublikos sparčioji komjaunimo statyba. Čia iškilo atominė elektrinė.

1983 metais srovę turi duoti pirmosios linijos pirmasis energoblokas, o penkmečio pabaigoje—ir antrasis. Bendras galingumas sudarys 3 milijonus kilovatų.

Ignalinos atominė bus viena iš galingiausių ir šalyje ir Europoje.

Daugiatūkstantinis statybininkų kolektyvas jau daug nuveikė, bet dar daugiau turės padaryti.

Tarp pušynų kyla graži Sniečkaus gyvenvietė—būsimasis energetikų centras.

Jaunas miestas—jauni jo gyventojai. Vaikinių ir merginų amžiaus vidurkis—27 metai.

Kasmet čia vidutiniškai atšvenčiama po 200 vestuvių, po 300 krikštynų. Vien šiais metais įkurtuves atšvęs per 500 šeimų.

Sniečkaus gyventojams tik ką duris atvėrė naujas kino teatras.

Baigiama statyti muzikos mokykla. Montuojami įrengimai automatiniame telefonų stotyje.

Bet visų akys ir mintys svarbiausioje statybos aikštelėje, ten, kur stovės reaktoriai. Sachta pirmajam jau užbaigta.

Per dešimt ir pusę mėnesio statybininkai paklojo 56 tūkstančius kubinių metrų monolitinio betono, sumontavo 8 tūkstančius tonų armatūros ir 3,6 tūkstančio kubinių metrų sudėtinio gelžbetonio.

Betonuojamas pagrindas elektrinės pirmos linijos antrajam reaktoriui.

Komjaunimo ir jaunimo brigadų vadovai, statybos komjaunimo štabas kreipėsi į jaunosius statytojus:

—1982 metų pirmojo ketvirčio užduotis įvykdykite iki kovo 25-osios—Lietuvos komjaunimo suvažiavimo atidarymo dienos! Suvažiavimo dienomis dirbkime naudodami vien sutauptas žaliavas!

Kreipimasis sutiktas kaip ir dera sparčiajai statybai—vienbalsiai!

M. Stonys

Yra ko pasididžiuoti Panevėžiu

Šiandieninis Panevėžys garsus naujomis moderniomis pramonės šakomis—elektronika, elektrotechnika, mašinu, prietaisų, statybinių medžiagų gamyba. Garsus savo teatru, neseniai atšventusiu 40 metų, pastačiusiu 144 spektaklius, kuriuos žiūrėjo daugiau kaip 4 milijonai žmonių. Ilgą laiką teatro vyriausiuoju režisoriumi dirbo TSRS liaudies artistas Juozas Miltinis, dabar,—TSRS liaudies artistas Donatas Banionis.

Atrodo, tik vakar Pranės ir Zenono Zinkevičių šeimoje gimė sunus, tapęs Panevėžio šimtąkstų tautuoju piliečiu. O statistikos darbuotojai jį jau suskaičiuoja 108 tūkstančius. Nieko nuostabaus, juk vien 1980 metais mieste gimė 1,801 kūdikis.

Trisdešimt penkiuose miesto vaikų lopšeliuose-darželiuose jų krykštaujama per 7,200. Juos prižiūri 742 auklėtojos. Kiekvieną rytą į mokyklas skuba 16,550 mokinių, kuriuose 17-oje bendrojo lavinimo mokyklų moko 981 pedagogas. Dar 1,808 semiasi žinių vakarinėse mokyklose. O jas baigusiuju laukia Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto vakarinis fakultetas, politechnikumas, hidromeliioracijos technikumai, J. Svedo pedagoginė muzikos mokykla. Beje, J. Balčikonio vidurinė mokykla ne taip seniai pažymėjo 250 metų jubiliejų.

Miesto keturiose profesinėse mokyklose mokosi per 3,300 mokinių.

Vilnis, 1982 sausio 27

4 specialiose vidurinėse mokyklose—per 5,000.

Panevėžys—pramonės miestas. Liaudies ūkyje dirba 53,5 proc. visų miesto gyventojų. Gamybinėje sferoje—beveik 80 proc. visų dirbančių žmonių. Per metus pagaminama bendrosios produkcijos be mažiau už 550 mln. rublių. Parodomosios statybos tresto brigadininko Antano Smalako ir "Lino" gamybinio susivienijimo audėjos Stasės Cepėnienės (dabar jau mirusios) krūtinės puošia Socialistinio Darbo Didvyrių žvaigždės. Vien tik už dešimtojo penkmečio pasiekimus per 200 panevėžiečių apdovanoti TSRS ordiniais ir medaliais. "Lino" gamybinis susivienijimas pelnė Tautų draugystės ordiną, o Darbo raudonosios vėliavos ordino "Ekranos" gamykla apdovanota tarptautine "Aukštinio Merkurijaus" premija.

Mieste bemaž 5 tūkst. žmonių turi aukštąjį išsilavinimą, daugiau kaip 9 tūkst.—specialųjį vidurinį. Miesto partinė organizacija jungia 5 tūkst., o komjaunimo—daugiau kaip 17 tūkst. narių.

Panevėžys pirmą kartą minimas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro 1503 metų rugsėjo 7 dienos rašte.

Kranto gatvėje tebestovi namas, statytas 1614-aisiais metais. Ramygalos gatvėje neveikiantis malūnas mena tuos senus metus, kai Panevėžys buvo laikomas malūnų miestu—čia veikė šeši ar aštuoni malūnai, kai artelė "Liūtas" dirbo šepetčius, "Yla" kalė puspadžius, "Kana-

Lietuvoje praužė uraganinės vėtros

Jau keletą metų, artėjant žiemai, nepasitaikė, kad mūsų respublikoje praužtų tokios stiprios vėtros, kokia lapkričio 21 dieną kilo pajūryje, Vilkaviškio, Raseinių, Lazdijų, Silutės, Utenos rajonuose. Lygiai prieš parą iki kylant vėtroms, virš Britanijos salų susiformavo galingas ciklonas ir ėmė slinkti link Baltijos. Jo greitis siekė 70-80 kilometrų per valandą. Meteorologijos stotys atidžiai stebėjo ciklono kelią ir jo vystymąsi. Sekamas jis buvo ir orų biuro sinoptikų. Mūsų šalyje yra apie 10 tūkstančių punktų, kur sistemingai stebimi orai.

Gauta informacija kėlė sinoptikų nerimą. Buvo išpėtos rajonų, esančių ciklono kelyje, organizacijos, laivų igulos, per radiją žinia apie artėjantį cikloną buvo pranešta respublikos gyventojams.

Sorminis vėjas stiprėjo nuo pat ryto: kėlė bangas, lenkė medžius, nešė lengvesnius daiktus. Vidurdienį vėtra sustiprėjo iki uraganinės. Silutėje, Palangoje, Vilkaviškyje vėjas lėkė 30 metrų per sekundę greičiu. Tokių vėjų sostinėje lapkričio mėnesį neužregistruota jau kelis dešimtmečius. Vilkaviškyje nuo 1951 metų uraganinis vėjas siautė tik antrą kartą, Silutėje jo

lankytasi dažniau, bet lapkričio

mėnesį jis kilo pirmą kartą.

Beveik uraganinis vėjas, kurio greitis siekė 20-24 metrus per sekundę, praužė taip pat Raseinių, Utenos, Lazdijų rajonuose. Daug kur apgadinti gyvenamųjų namų ir ūkinių pastatų stogai, išversti medžiai, kai kur apgadintos elektros tiekimo ir ryšių linijos.

Rudenį ciklonai formuojasi veikiant šaltam Arktikos orui, kuris skverbiasi į šiltesnes platumas. Susidūrus šilto ir šalto oro masėms, kyla milžiniški sukūriai—ciklonai. Jie ir atneša į mūsų respubliką uraganinius vėjus.

Dabar sinoptikai atidžiai seka kito ciklono, neseniai susiformavusio taip pat virš Britanijos salų, kelią. Naktį jis pasiekė respubliką, vėjas pajūryje užė 30 metrų per sekundę greičiu. Tokių vėtrų respublikoje neregėta nuo 1967 metų, kai pajūryje siautė uraganas, kurio greitis siekė 40 metrų per sekundę.

Šių metų vėtros—gūsingos. Toks vėjas padaro daugiau nuostolių. Tačiau laiku numaćius, kur gali kilti vėtros, įmanoma tinkamai joms pasiruošti, kaip kad buvo pasiruošta ir šiemet. E. Tylienė

pė" vijo virves . . .

Panevėžio gatvės mena ir 1904-1907 metus, kai čia lankėsi V. Kapsukas, Z. Angarėtis. 1918 metais mieste jau buvo 18 partinių organizacijų. Ir šiandien miesto revoliucinių kovų ir darbo veteranų choro dainos skamba išsaugotos revoliucinių dainų aistra.

Kasmet 800-900 šeimų apsigyvena moderniuose, su visais patogumais butuose, 55-60 šeimų pasistato individualius namus. Jų butuose 13 tūkst. telefonų.

Panevėžiečius aptarnauja 416 gydytojai, 1,492 viduriniojo medicinos personalo atstovai.

Miesto gyventojų paslaugoms 64 bibliotekos, aptarnaujančios 65 procentus visų panevėžiečių. 1980 metais perskaityta 1,921 tūkst. knygų, paimtų iš bibliotekų. Mieste 1,000 gyventojų užprenumeruota 2,154 laikraščiai ir žurnalai.

Per metus miesto gyventojas vidutiniškai išleidžia 540 rub. maisto produktams, 620 rub. pramoninėms prekėms pirkti.

Panevėžio teatrus pernai aplankė 168,9 tūkst., o kino teatrus—1,875

tūkst. žiūrovų. Praėjusiais metais organizuota apie 50 parodų, kurias aplankė 120 tūkst. žmonių.

Mieste reguliariai sportuoja 41 tūkst. entuziastų, yra 14,6 tūkst. PDG ženklininkų. Septyni panevėžiečiai turi garbingus TSRS sporto meistro, 78—kandidato į TSRS sporto meistrus vardus.

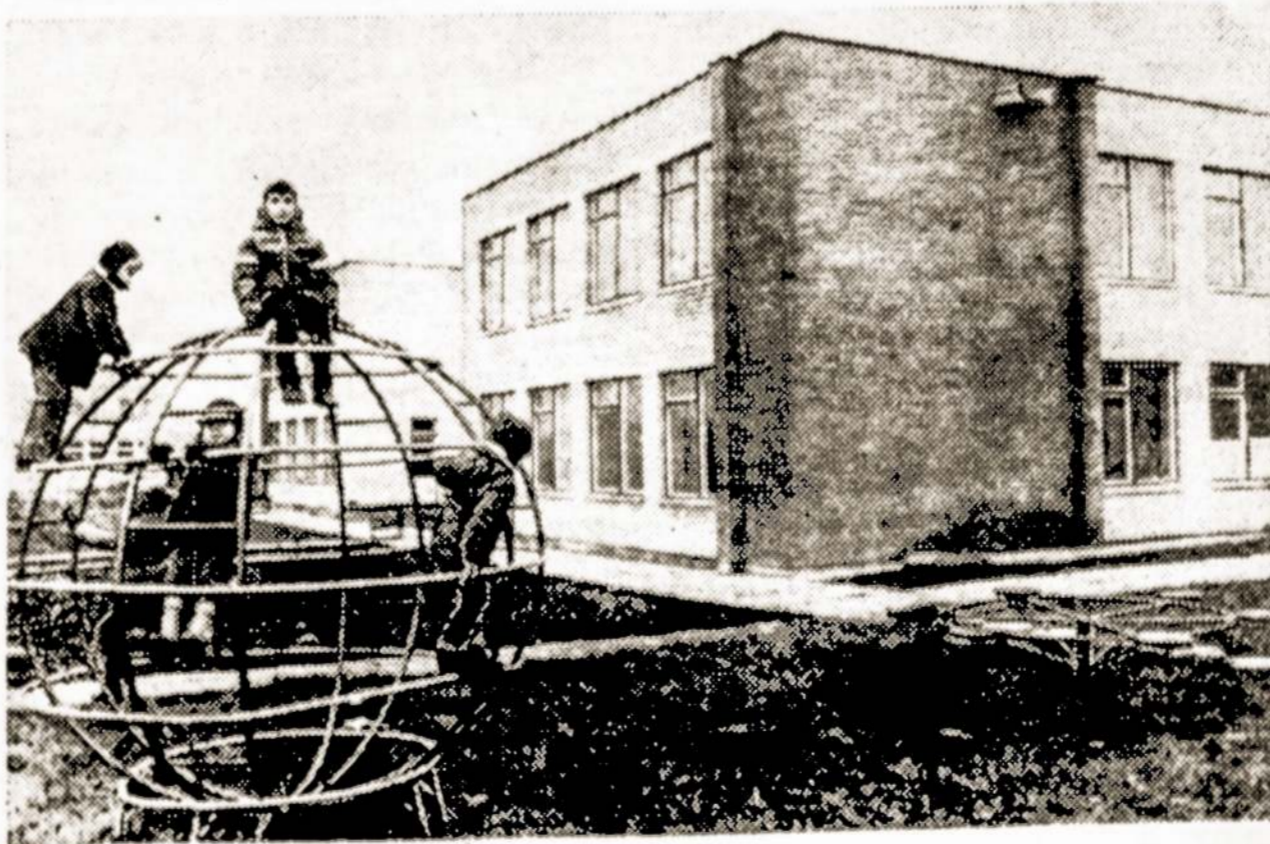
Saviveiklos mėgėjus, o jų per 9 tūkst., mieste vienija 423 kolektyvai. "Ekranos" gamyklos liaudies dainų ir šokių ansambliui suteiktas nusipelnusio kolektyvo vardas.

Metai, kaip ta Nevėžio upė bėga nenumaldomai. Ateina laikas į užtarnautą poilsį. Panevėžiečių pensijoms valstybė kasmet išmoka 6,5 mln. rublių. Beje, 44 proc. miesto pensininkų kiek galėdami dirba toliau.

Seniausia miesto gyventoja—Ona Stukienė, gimusi 1878 metų birželio 10 dieną. Gimusių praeitame amžiuje Panevėžyje yra 110 gyventojų.

Toks miestas prie Nevėžio statistikos darbuotojo akimis.

Boleslovas Pacauskas

Dviaukštis vaikų lopšelis-darželis pastatytas Kauno rajono Pajiesio kolūkio centrinėje gyvenvietėje—Ilgakiemyje. Ūkis nupirko mažyliams gražius baldus, daug žaislų. Dabar mažus vaikus turinčios kolūkietės gali dalyvauti visuomeninėje gamyboje.

Nuotraukoje: Naujas vaikų lopšelis-darželis Kauno rajono Pajiesio kolūkyje. K. Jurelės nuotrauka

Iš Vakarų Vokietijos

INTOURIST

Ir šiais metais sovietinė kelionių firma "Intourist Reisen GmbH", Kurfurstendamm 63, 1000 Berlin 15 organizuoja grupines traukiniu keliones į Vilnių. Iš viso yra numatytos 22 kelionės, iš kurių 12 vasaros metu prasidės iš Hannover miesto. Vilniuje bus miesto apžiūrėjimas. Bus galima aplankyti Petro ir Povilo bažnyčia, paveikslų galerija bei istorijos ir etnografijos muziejų. Turistai apsisitos pirmos klasės viešbutyje 5 naktis, turės pilną aprūpinimą maistu. Kaina pagal sezoną nuo 588 iki 799 vokiškų markių. Vaikams iki 12 metų pusė kainos. Kelionių biuras parūpina vizas. Naujovė: nuo šių metų visi iš Lietuvos po 1945 išvykę turi pridėti pilietybės atsisakymo papijerį.

NAUJASIS

Prieš metus susisėdę mes keli Frankfurto lietuviai aptarėme savus reikalus ir pastebėjome, kad mes gana greitai pasimetame. Viena iš to pasimetimo problemų buvo komunikacijos tarpusavyje trūkumas. Taip gimė biuletinis "Naujasis", kuris leidžiamas sporadiškai ir 4 keturių puslapių numeriai pasirodė praeitais metais. Po metų galime džiaugtis. Gauname gana daug laišku ir sugestijų iš jaunesnių skaitytojų. Senukai, kurie anksčiau buvo pikti, dabar dar daugiau pyksta, ypač dėl žinių susijusių su Lietuva. Šiais metais norime truputį daugiau pakeliauti po lietuviškas kolonijas ir prie dabar turimų 100 interesantų adresų pridėti dar šimtą. Kita bėda, tai bendradarbiai. Norinčių prisidėti yra keletas, bet mes negalime dėl vietos stokos jų darbus talpinti "Naujame". Esame tiek realistai, kad iš "Naujasis" niekuomet nebus "rimtas" laikraštis nei žurnalas, nes tam nėra nei skaitytojų, nei lėšų. Anksčiau būdavo dar lengviau Europoje, galėdavai be baimės tokius entuziastus nukreipti į Barėną, kuris redagavo "Pradalges" ir "Europos Lietuvį". Dabar?

DORTMUNDO APYLINKĖ

Kažin kaip yra įprasta baigiant senuosius ir pradėdant naujuosius metus žvilgtelėti į praeitį ir į ateitį.

Prieš keletą metų vieno veikėjo buvau prašytas paruošti leidinį Dortmundundo apylinkės (pramoninis miestas Ruhr krašte) kažin kokiom sukaktuvėm. Deja, tokiam darbui neturėjau įgudimo, ir iš to nieko neišėjo. Bet tada rankose teko turėti šios apylinkės susirinkimų protokolus.

Sio šimtmečio pradžioje ne tik Anglijos, Amerikos augančiai industrijai reikėjo darbo jėgos, bet ir Vokietijai. Duonos karnio ieškodami, vyko ir lietuviai. Susidarius didesniai skaičiui, jie organizavosi, šiuo atveju, į Dortmundundo apylinkę. Bendrai apie lietuvių darbininkų veiklą Vokietijoje dar neteko man kur ką skaityti. Kad tokia veikla buvo, rodo Dortmundundo apylinkės buvimas. Gal ir užsimanys apie tai patirti koks nors istorikas, kol paskutiniai pėdsakai išdils. Man iš protokolų knygų liko atmintyje, kad šita apylinkė labai rūpinosi savo nariais. Turėjo įsteigusi

šalpos fondą į bėdą patekusiems savo nariams lietuviams darbininkams. Prisiminkime—ir Vokietijoje ekonominės krizės metu daug darbininkų buvo išmesti į gatves, kaip nereikalingi. Dar mane stebino ir liko atmintyje lietuvių darbininkų drąsi kova prieš vokiečius nacius, kurie vis užpildinėdavo lietuvius darbininkus. Ta tema buvo kalbama ne viename posėdyje. Pasirodo, tie lietuviai darbininkai iš nacių nieko gero nesulaukė. Nacių dėka faktiškai ir Dortmundundo apylinkė tada dingo. Lietuviai buvo nacių priversti savo posėdžių protokolus versti į vokiečių kalbą. Iš pradžių buvo vertimai, paskui rašoma vien vokiškai. Prasidedant Antrajam pasauliniam karui, įrašai protokolų knygose baigiasi. Kai teko su dar gyvais tų laikų veikėjais kalbėtis, paaiškėjo, kad lietuvių veikla nutilo, kai jauni vyrai buvo pašaukti į kariuomenę, priversti kovoti už fašistų tikslus, prieš kuriuos jie kovojo.

Pokario metais mėginta apylinkę vėl atstatyti, bet ji dabar tik formaliai egzistuoja. Gal ir todėl, kad pokarinių išievių veikla su anų žmonių idealais nesutinka. Vieni čia atsirado dėl duonos karnio, o kiti velnias težino...

Dabar dar galima atrasti tų senųjų išievių pėdsakus. Kartais, ypač Ruhr krašte, susitinki žmones su lietuviškai skambančiom pavardėm. Kartą netyčia įsikalbėjau su savo Frankfurto DKP sekretorium, kuris pasakojo, kad jo senelis dar lietuviškai kalbėjo. Man buvo įdomu, kai redaktorius Jokubka viename laiške rašė, kad prieš karą Vokietijoje "Vilnis" turėjo keliolika prenumeratorių. Gal ir dabar dar būtų galima pagal senus adresus kai ką atrasti iš darbininkiško lietuvių gyvenimo Vokietijoje?

NOREIKA

Spalio mėnesyje Australijoje išėjo dainininkas Virgilijus Noreika. Kai aš Australijoje buvau, jau žmonės džiaugėsi, kad jis atvyks, nes jie jau tikrai ilgą laiką nesusilaukė menininko iš Lietuvos.

Ta proga tenykštis savaitraštis "Mūsų Pastogė" parašė vedamąjį pavadinę "Svečias svečiui nelygu". Tame straipsnyje be daugelio iš šaltojo karo dar pas rašantį išlikusių propagandos šūkių, prikišama Noreikai, kad jis yra lojalus savo krašto pilietis ir dalyvauja visuomenime gyvenime. Tokius, pagal rašantįjį reikia boikotuoti.

Kad tokio tono rašiniams gyvena ir gyvena "Naujienos", "Laisvoji Lietuva" ir daugelis kitų, jau nebesistebime. Kad ta pačia nuvalkiota taktika naudojasi Bendruomenės organas "Mūsų Pastogė", ir tai dar ką tik į dešiniųjų ekstremistų rankas pakliuvęs "Europos Lietuvis" persispausdina, tai jau reikia stebėtis. Kad tokia tendencija niekas nesipriešina, tai geresnio išievių mardėjimo ženklas nereikia.

Cia prieita prie to, kad žmogaus politinis nusistatymas ar visuomeninis stovis yra svarbesnis, negu jo noras ir sugebėjimas reikštis lietuviškoje kultūroje. Kad jau reikia pagal—atsiprašau—sudurnavojusio nuomonę boikotuoti žmogų lietuvi, kuris tikrai nemažai pasidarbavo ir darbuojasi lietuviškai kultūrai, kadangi jis yra iš Lietuvos.

Lietuvi, taip toli negalima žengti.

Romas Sileris

St. Petersburg, Fla.

— Gruodžio 5 d. įvyko Klubo priešmetinis susirinkimas. Prez. Valys Bunkus susirinkime nedalyvavo, buvo išvažiavęs į New Yorką. Gavo žinią, kad kritiškai serga jo brolis. Susirinkimą vedė vice prez. Juozas Vaitkus, ir davė visus raportus. Išklausej raportų, ėjom prie rinkimo valdybos 1982 metams. Kadangi visi gerai dirbo, vienbalsiai užgirta sena valdyba, išskiriant išrinktą, kuri nesutiko ilgiau būt. Dabar valdyba yra tokia: prez. V. Bunkus, vicepres. J. Vaitkus, užrašų sek. A. Aleknie-nė, fin. sek. A. Pakalniškienė, išd. B. Vaitkienė; direktoriai: P. Alekna, L. Orand, W. Duda, N. Samanick, F. Budrionis, maršalka St. Kuzmickas, žinių pranešėja A. Aleknie-nė. "Laisvės" korespondentė V. Bunkienė, "Vilnis" J. Andru-lienė, muziką tvarkys F. Budrionis. Po susirinkimo buvo pietūs. Matesi daug svečių. Sugrįžo žiemavot sesutės Elena Jaskevičiūtė ir dainininkė Emilija Young, newyorkietes, su jomis atvažiavo žymios veikėjos Gasparienės iš Grand Rapids, dukra Ruth Bell, kuri gyvena New Yorke, Ruth iš profesijos rodos yra slaugė. Atvažiavo Romas Zaluba iš Midway, Mass., Šarkiū-nienės anūkas Richard Smith. Gal buvo ir daugiau svečių. Atleiskite, kad nesuminėjau. Dainavo choras. Choras tai yra mūsų papuošalas. Be choro visos parengimas būtų kaip šermenys. Daina atgaivina sielą. Žmogus palinksmėji, atjau-nėji, neįjauti kad kai kur skauda ar gelia sąnarius.

Mūsų ligoniai: Alma Bruwer buvo operuota, viskas pavyko gerai, gydosi namie; Filimina Skapik buvo užpulta prie savo namų, atėmė rankinuką, sudaužė galva, suspardė kojom, reikėjo vežt į ligoninę. Ir tas viskas įvyko dienos laiku apie 3 val. po pietų. Žmonės matė, bet niekas neišdrįso eit į pagalbą. Pasiėmė rankinuką su pinigais ir kam reikėjo taip mušt. Ji nesipriešino rankinuką su pinigais praradus, nes pinigų ne daug ten ir buvo. Bet skausmas, ligoninė už žaidžų susiuvimą kainavo virš \$500.00. Della Mikalajunienė jau grįžo iš ligoninės ir gydosi namie. Adelė Budrienė buvo operuota, viskas gerai pavyko ir jau randasi namie, bet dar labai silpna. Petrė Simėnienė išbuvo dvi savaites ligoninėj. Ji jau daug sykių buvo ligoninėj. Ir medicare nepadengia daugiau. Dabar grįžo namo. Visos gyvena vienos, neturi kas prižiūrėtų. Koks baisus likimas tų moterų!

— Lee ir Emilija Orand buvo išvažiavę į Kaliforniją pas gimines. Grįžo laimingai ir labai patenkinti. Padėkos dieną renginys buvo labai sėkmingas, matėsi daug svečių, A. Chelkis, velionio Antano Chelkio

sūnus, iš Detroito, Jonas ir Janė Sutai iš Kanados. Jie atvažiuoja kas metai. Pernai Sutenė buvo susirgus ir St. Petersburgu turėjo daryt operaciją. Linkime, kad šiemet jų atostogos būtų laimingesnės. St. Bacevičius iš Kenosha, Wis., P. ir L. Elaniai iš Brandon, Fla., Valentina Kavaliauskas iš Detroit, Mich.

— Matosi ir svečių iš toliau: Povilas Venta, "Laisvės" direktorių pirmininkas, taip pat "Aido" choro pirm. Ar jis atvažiavo atostogų, ar "Laisvės" reikalais, nežinau. Bet buvo malonu jį matyti. Buvo iškviestas kalbėt. Kalbėjo "Laisvės" ir "Aido" choro 70 metų sukakties kitais metais reikal. Manau, kad jis gavo aukų "Laisvei" ir "Aido" chorui.

Sutikau Joną Baltrūną. Vasarą jis praleido Kanadoj pas dukrą. Prieš du metus jį labai sužalojo automobilis. Dabar pasitaisęs, bet skundėsi, kad sunku vienam gyventi, namą prižiūrėti, kiemą sutvarkyti, maisto nusipirkti ir pasigaminti. Visiems sunku, kai spėkos sumažėja, ar tai bus moteris ar vyras. Floridoj viskas greit auga, pjauk žolę, kirpk krūmus, ravėk, laistyk, o kur buto ruoša. Pašlijusi sveikata to atlikt nebegali.

Marijona Chepelienė pasidavė į slaugymo namus. Maža vieta, bet švari. Mačiau daug slaugymo namų. Vaizdas liūdnas, baisiai dvokia. Bet šie nėra tokie, daugiau panašūs į boarding house, randasi Gulfporte 2826—46th St. So. Prašau visų aplankyti ligonius ar paskambinti telefonu. Jų padėtis yra apgailėtina. Linkiu pasveikti. Laimingų Naujų metų.

— Gruodžio 12 d. įvyko A.L.L. 45 kp. priešmetinis susirinkimas, pirmininkavo A. Pakalniškienė. Sausio 23 d. 45 kp. minės 35 metų sukaktį kai įsikūrė St. Petersburgu. Kalbės Adelė Pakalniškienė. Dainuos choras. Bus ir kitokių pamarginimų. Pietūs 12 val. Neužmirškite, įsitėmykite dieną. Nutarta visiems choristams duot nemo-kamai pietus, nes choras visuomet mums patarnauja. Išrinkta 1982 m. valdyba, geriau sakant, užgirta sena valdyba. Organizatorius St. Kuzmickas, užrašų sekretorė B. Vaitkienė, fin. sekretorė J. Andru-lienė, išdininkas P. Alekna, knygnė A. Aleknie-nė.

— Buvo atžymėta trys gimtadieniai Emilijos Drobienės, Viliamo Stakėno 90 metų ir Anna Koban. Visiems sudainuota Ilgiausių metų. Gaila, kad Viliamas Stakėnas nebe-pajėgia atvažiuot. Žinau, jis mūsų pasiilgęs, ir mes jo. Visiems trims Happy Birthday ir geros sveikatos.

J. Andru-lienė

/Nukelta į 9 pusl./

Vilnis, 1982 sausio 27

/Atkelta iš 8 pusl./

DETROIT, MICH.

LDS BOWLERIAI

LDS bowleriai atliko savo pamokas gruodžio 12 d. ir suvažiavo į Detroito Lietuvių klubą, kur įvyko vakarėlis ateinančių žieminių švenčių proga: Beef Stroganoff su patiekalais prirengė Antonette Garelis, už valgį sumokėjo Petie ir Al Brozowski bei Nellie ir John Onusevich, o bowleriai tą valgį pirkto ir gerėjosi jo skanumu. Klubo patarautoja Frances Televičienė prirengė ir aukojo didelę lėkštę košelienuos. Skanumynų stalą aukojo Eddie ir Ann Balchunas, Alice ir Al Stacey, Clem Potocki ir Alda Liminsky. Po skanios vakarienės mūsų muzikė Estelle Smith grojo pianinu, o visi dainavo dainas, kurias vedė mūsų solistė Ruth Palevich Price. Pasirodė ir žiemos senelis, kuriuo buvo Paul Tomes. Jis išdalinė žiemos švenčių dovanas. Buvo gražus ir linksmas vakaras. Būtų gerai, kad įvyktų daugiau tokių suėjimų ir kad ir ne bowleriai būtų pakviesti.

INVESTATORIAI

Vyrai investatoriai turėjo savo mėnesinį susirinkimą gruodžio 5 d. Bill Milus namuose. 1982 metams pasiliko ta pati valdyba. Po susirinkimo namų šeimininkė Josephine Liminsky Milus patiekė visiems skanią vakarienę. Gruodžio 12 d. moterys investatorės turėjo savo mėnesinį susirinkimą Topinkas valgykloje.

SORORITY

Jaunų moterų klubas susirinko gruodžio 18 d. į Angie Jeske Riddell namus, kur įvyko ne tik susirinkimas, bet ir pasilinksminimas žiemos švenčių proga. Valgius ir kitus papuošalus prirengė namų šeimininkė Angie Riddell su pagalba Millie Vasaris ir Alda Liminsky.

FORDO NAMUOSE

Jaunų moterų klubo grupė aplankė Fordo dvarą (Fairlane Mansion), kur gyvena Fordas su savo žmona. Namai turi 56 kambarius; visas namas buvo gražiai išpuoštas žieminių švenčių proga. Pamatytą namą reikėjo užsimokėti už įėjimą. Buvo Millie Vasaris, Estelle Smith, Antonette Garelis, Alda Liminsky, Minnie Tvaska, Anne Maezis, Isabel Brazas, Nellie Onusevich, Aldona Bacevich Petrul ir Ruth Gugas. Jos visos tuose namuose valgė ir pietus.

ATSIMENATE?

Ar atsimenate pažangią Anna Yakšis? Ji yra "Vilnies" skaitytoja. Moterų Pažangos klubo ir ALDLD narė. Gruodžio 24 d. ji minės savo 94 metų gimtadienį. Ji gyvena pas savo sūnų ir marčią, Albert ir Goldie Stanker, 3988 Summer Ridge, Orchard Lake, Michigan. Jų telefonas: 682-7599. Onutė sakė labai pasiilgo savo draugu, bet kad taip toli gyvena, negali atvažiuoti susirinkimus. Būtų gerai, kad draugės pašauktų telefonu ir ją palinksminėtų.

Buvęs pažangių laikraščių rėmėjas ir skaitytojas, Klubo ir ALDLD narys Bill Akelis dabar gyvena Northwest Care Center, 16181 Hubbell, Detroit. Jam jau suėjo 96 metai amžiaus. Atsiminkite jį ir aplankykite jį nors per šventes.

DEKUI VISIEMS

Laikraščių vėjus jau baigias ir šiuomi dėkoju visiems draugams, kurie atsinaujino "Vilni" vėjus laike ir aukojo "Vilniai" aukojo. Ypatingai dėkui LDS prezidentui Servit Gugui už pagelbėjimą man su prenumeratomis; jis aplankė ir atnaujino prenumeratas skaitytojų, kurie gyvena mieste jo krašte.

Jaučiuosi, jog "Vilnies" vėjus Detroito buvo pasėkmingas.

SVEIKINU

Nors turiu visokių nelinksnumų savo namuose, bet savo darbo su laikraščiais ir organizacijomis neužmiršiu ir bandysiu dirbtį jiems 1982-aisiais metais. Šiuomi sveikinu visus "Vilnies" skaitytojus ir darbuotojus Michigano valstijoje ir linkiu Jums visiems geros sveikatos ir linksmų 1982 metų.

Stefanija

PRISIMINUS ANNA DOMBROWSKI

Rodos dar taip neseniai mes matydavome Onutę mūsų sueigose ir susirinkimuose, o jau vasario 10 dieną suėjo du metai, kaip toji nelemtoji mirtis užgesino jos skaisčios gyvybės liepsnelę. Palyginamai ji dar nebuvo sena, bet žiaurioji liga pakirto jos jėgas ir be laiko atskyrė nuo mylimos šeimos bei daugelio kilnios idėjos draugų, kurių ji daug turėjo, nes ji mokėjo su visais gražiai sugyventi.

Velionė buvo viena iš tų, kuri mėgo pasidairyti po platų pasaulį. Ji keliskart lankėsi T. Lietuvoje. Daug gražių atpasakojimų ji paliko pokalbiuose su draugais. Gaila, kad jų neužrašė savo atsiminimuose, kurie būtų buvę gražus įnašas į išeivijos istoriją.

Lai jai bus amžina ramybė, o mes prisiminsime ją, kaip ištikimą Lietuvos dukrą ir keliauninkę.

Užušilietė

"Vilnies" direkcijos žiniai

Pradedame 1982 metus, ir su tuo prasideda nauji reikalai, naujos bėdos. Kad viskas gerai ir nuosekliai vyktų šiais metais, pradėkime darbą rūpestingai ir apdairiai. O tai padarykime, visi ir laiku susirinkime į pirmą šių metų "Vilnies" direkcijos posėdį sausio 30 d., 1 val. po pietų, "Vilnies" salėje. Turime daug ir svarbių reikalų, tad visų dalyvavimas būtinas.

Sekr. J. M-nė

"Vilnies" \$20,000 fondas

"Vilnies" \$20,000.00 fondan 1981 gruodžio 17-1982 sausio 4 įplaukė šios aukos:

\$100.00
DAINOS MYLETOJŲ CHORAS—St. Petersburg, Fla.

\$75.00
D. ir S. GILBERT—Grand Rapids, Mich.

\$50.00
MIKE BARTKUS—Benld, Ill.

\$25.00
M. VALATKAI—Bridgeport, Ct.

\$20.00
ANNA ir GEORGE BERNAT—Los Angeles, Cal.

\$15.00

L. ELANIS—Brandon, Fla.
F. KLASTON—Huntington Station, N. Y.

\$10.00

ANNA YUNDUL—Pembroke Pines, Fla.
J. GARAD—New Port Richey, Fla.
W. DUDA—St. Petersburg, Fla.
A. KLIMAVICIENE—St. Petersburg, Fla.
L. TVASKA—St. Petersburg, Fla.
PAUL BLIEKA—Canby, Ore.
MONICA LUCAS—Chicago, Ill.

\$5.00

MARY PETRAUSKAS—Bolingbrook, Ill.
ALEXANDER VAIZGELA—Clinton, Ind.
N. Y.—
M. SHUKAITIS—Woodhaven, N. Y.
M. DE VOS—Baltimore, Md.

\$2.00

M. WILKOSKY—Pinellas Park, Fla.
Viso\$ 397.00
Anksčiau buvo6,112.41
Viso\$6,509.41
Sirdingai dėkojam visiems, kurie prisidėjo prie fondo. Adm.

Laiškai ir parama

Grand Rapids, Mi.

Gerbiamieji, rasite idėtą "Money Order" \$100.00. Iš šios sumos skirkite dviems prenumeratomis—viena mums ir kita į Lietuvą Jonui Razgaičiui. Likusius pinigus palikite laikraščio paramai, kad jis gyvuotų.
Don ir Stelle Gilbert

Bridgeport, Conn.

Gerbiama "Vilnies" redakcija, siunčiu \$35.00 vertės čekį. Tai bus \$10 prenumeratos atnaujinimui ir \$25 auka laikraščio. Su geriausiais linkėjimais.
M. Valatkai

Huntington Station, N. Y.

Gerb. "V." administracija, čia rasite \$25.00 banko perlaidą. Tai bus \$10 už prenumeratą ir \$15 auka "Vilniai". Linkiu Jums stiprumo ir sėkmės per visus 1982 metus.
J. Klaston

Canby, Oregon

Gerbiama "Vilnies" administracija, iki šiol mes beveik visi atėviai gyvenome gerai, tai ir laikraščiams buvo galima gyvuoti. Bet dabar kyla klausimas, kaip dar ilgai galėsime. Čia rasite \$40.00 "Vilnies" palaikymui.
Paul Blieka

Los Angeles, Cal.

Gerbiami vilniečiai, čionai pasiunčiu \$20.00, tai yra Jurgio ir Onutės Bernotų auka. Abu jie sunkiai serga—Jurgis mažai bema, Onutė nepaieina, negali niekur išeiti. Jeigu kas parneša maisto, tai dar pasigamina pati. Jau pardavė namą ir rengiasi eiti į senelių namus. Būtų gražu, jeigu kas galite juos aplankytumėte. Jie labai nuobodžiauja. Onutė, buvusi laikraščio vadininkė, vis rūpinasi spaudos reikalais. Gaila gerų žmonių, kad tos ligos taip juos kamuoja.
Pranė Sakalienė

Cleveland, Ohio

"Vilnies" Nr. 25 yra pažymėta, kad atsinaujino prenumeratą ir aukojo \$10 S. Susnis, o turėjo būti, kad aš atsinaujinau ir aukavau.
Adelinė Susnis

— Meninė programa. Solistas St. Kuzmickas, pritariant chorui, akompanavo H. Janulytė. Lauksime sausio 23 d.

— Spalio 21 d. Verutė Casper, gerai žinoma čikagietė, apsivedė su Albert Zuris, irgi čikagiečiu. Juodu jau bendravo apie porą metų. Nusitarė, kad dvišes gyvent bus geriau. Dviem linksmesnis malonesnis gyvenimas. Vedybų apeigas atliko jaunavedžio brolis G. Zuris.

Ceremonijos įvyko Verutės namuose. Svotės ir svočia buvo Povilas ir Aldona Alekna. Seštadienį Klubo renginy jaunavedžiai visus svečius, kas tik tą dieną buvo, pavaišino. Gavom vedybų torto. Albertas pasižadėjo įstotį į Klubą. Verutė ir Ale Zuriai, kaip geri Čikagos patrijotai, nepamiršo paaukoti laikraščiui "Vilniai" \$15.00. Ačiū. Mes linkime jiems laimės, džiaugsmo ir sėkmės jų gyvenime.

— Mūsų solistas Larry Strack pereinamais metais sunkiai sirgo, jam turėjo nupjauti vieną koją. Buvo malonu jį matyti ir išgirsti jo tvirtą balsą. Solo dainavo Larry Strack, Dainos Mylėtėjų choras akompanavo H. Janulytė. Larry seniai kaip dainavo. Sįsyk jis nusinešė visa publika. Nepaprastai jam gerai sekėsi. Chorui irgi gerai pavyko. Adelė Pakalniškienė perskaite eilėraštį, parašytą Paul Lingle, pritaikyta tai dienai, "The Things of Thanksgiving". Pirmininkavo Stasys Kuzmickas. Ačiū visiems už taip gražiai atliktą programą, pirmininkui už sutvarkymą, šeimininkams, taip sunkiai dirbusiom, už skanų kalakutą ir visus pridėklus.

— Įsitemykite sekančias dienas, sausio 23 d. A. L. D. 45 kp. 35 metų jubiliejus.

Sausio 30 d. choro koncertas, vasario 20 atskris Čikagos Lakštutės. Skaitykite "Vilni", bus daugiau apie tai.
J. Andrulienė

Mary B. Grager nepamiršo "Vilnies"

Buvusi "Vilnies" administratorė Mary Barbara Grager nors tik dešimt metų tvarkė laikraščio administracinius reikalus, bet laikraščio gyvenime paliko giliai įmintus pėdsakus. Tai buvo moteris, kuri, išskiriant redakcijos sunkumus, visa kita nešė ant savo pečių, nepaisydama blogos valios žmonių priekaištų ir ilgų darbo valandų raštinėje, kad tik laikraščiui būtų lengviau gyvuoti. Ypač saugojo kaip savo akies vyzdį, kad laikraštis ne tik nesusvyruotų materialiniu atžvilgiu, o vis stiprėtų. Ką ji paliko sukaupusi, dar ir šiandien tebejaudžiama.

I "Vilnies" administraciją ji atėjo dirbti kaip profesionalė šiam darbui—baigusi Loyola universiteto biznio kolegiją ir beveik iki pat išėjimo į pensiją duoną pelnusi vienoje Čikagos litografijos kompanijoje kaip biznio sekretorė, o vėliau kelerius metus žymaus Čikagos advokato sekretorė. Taip, kad buvo ne tik biznio gudrybių žinovė, o ir pasikausčiusi įstatimdavystės žinojimu, kas dirbant "Vilnies" administracijoje jai buvo daugiau kaip pravartu.

Mary B. Grager į "Vilnies" administraciją dirbti atėjo ne ieškodama pragyvenimo. Kaip pensininkė, ji galėjo kur nors ramiai ir lengvai baigti gyvenimą iš susikrautų santaupų ir ne vienam mums pavydėtinos pensijos, kokią ji turėjo užsitarnavusi. Atėjo ji į "Vilnies" administraciją dirbti laikraščio darbuotojų V. Andrulio, A. Maziliausko, B. Kubiliaus ir kitų kviečiama. Ir atėjo matydama, kad, išties, ji "Vilniai" reikalinga.

Atėjusi ji pajuto, kokia didelė laikraščio skaitytojų meilė laikraščiui, kaip jis jiems reikalingas kaip dvasios draugas, vadovas gyvenimo sukūriuose, organizatorius ir savitarpio draugystės ryšininkas. Mary Grager pastebėjo, kaip senukai skaitytojai susiję su laikraščiu visa savo esybe, puoselėja laikraštį kiek kuris išgali aukomis, geru žodžiu, kad tik jis nesustotų ejęs, tapatintų juos pažangiais lietuviais, neatsidžiaugiančiais Tarybų Santvarka Lietuvoje, sekančiais klasių kovos frontuose mūsų, signalizuojančius darbo žmonių visuotinę pergalę pasaulyje. Ypač ją jaudino, kad netgi atsiskirdami iš gyvųjų tarpo kai kurie nepamiršta "Vilnies".

Administratorei Mary Grager tėvynė buvo Amerika, streikuojančių darbininkų už didesnes algas, balsuojančių už politikierius. Labor Day ir Thanksgiving Day švenčių šalis, gausi milijonierių ir visokių sukčių. Lietuva jai buvo kraštas, iš kurio kilę jos tėvai, žemėlapyje Europos kontinente pažymėtas prie Baltijos jūros. Ir viskas.

Tačiau, kai Mary Grager pajuto, kokia laikraščio skaitytojų karšta meilė savo gimtajam kraštui, 1977 metais pati nuvyko porai savaitių į Lietuvą pamatyti savo akimis tą kraštą, iš kurio atvežtos čia Amerikon lietuviškos dainos skamba lietuvių saviveiklos choruose, kurie jai per daug metų nebuvo svetimi juose dainuojant ir leidžiant dienas.

Kokį įspūdį jai padarė Lietuva, sunku pasakyti, bet kai grįžo, aiškių aiškiausiai galima buvo pastebėti, kad Mary Grager kasdien darosi ne tik Amerikoje gimusi lietuvaitė, kalbanti lietuviškai tik

MARY B. GRAGER

dėl to, kad tėvai ją išmokė, o ir Lietuvos patriotė, kaistančia meile

Tarybų Santvarkai ne tik Lietuvoje, o ir visoje Tarybų Sąjungoje. Iš visko buvo matyti, kad Mary Grager darosi pilna ta žodžio prasme dvasiniu ir kitais požiūriais vilniete.

Buvo džiugu, bet neilgai. 1978 metais administratorę Mary Grager užgulė sunki nepagydoma liga.

Nors ir dažnai suklupdama ir susimaišydama darbe, kiek pajėgdama ji stengėsi "Vilniai" padėti, tarnauti visu atsidėjimu, bet liga dirbo savo ir 1980 metų rugsėjo 7 dieną Mary Grager numirė. Tai buvo vienas iš skaudžių smūgių, kokius "Vilnis" yra turėjęs.

Ačiū jos širdyje išiebusiai laikraščiui meilei, Mary Grager mirdama jo nepamiršo. Jos testamentu rasta ir "Vilniai" įrašytas tūkstantis dolerių, kuriuose testamentu vykdytojai šiomis dienoms prisiuntė. Šis jos gestas yra atestatas, kad Mary Grager buvo mūsų žmogus ne tik administratorės darbu, o ir meile laikraščiui. S. J. J-ka

"VILNIES" VAJUS EINA PRIE UŽBAIGOS

Iš "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos teko patirti, kad nutarta baigti naują "Vilnies" skaitytojų gavimo ir senų skaitytojų panaikinimo vaju. Jis baigsis vasario pirmą dieną. Tad laiko liko nedaug. Tiesa, jis tęsiasi penkis mėnesius, tad kas norėjo padirbėti, turėjo gražaus laiko. Tačiau iš praeities mes žinome, kad baigiant visi sukruktame ir daugiau padirbėjame. Tad taip padarykime ir šį kartą.

Mes žinome, kad nelengva gauti naujas skaitytojas, bet jei pakalbinsime rimtesnį naują ateivį, kuris lankėsi T. Lietuvoje ir savo akimis matė tenykštį žmonių gyvenimą, arba kuris nori ten vykti kartu su pažangių lietuvių ekskursijomis, mielai užsiprenumeruos "Vilni" ir vyks kartu. Mieli vadininkai, padirbėkite ir užtikrinu, kad pasekmėmis galėsime pasidžiaugti ir net pasididžiuoti savo gražiu darbu.

Tie kurie išsiųs savo prenumeratas ne vėliau vasario 5 d., būsite priskaityti prie vaju.

Nežiūrint, kad mūsų senųjų lietuvių ateivių karta retėja, kol kas galime pasididžiuoti, kad dar vis turime du laikraščius, kurie mums teikia teisingas žinias iš darbo žmonių kovų už sotesnį ir pilnesnį gyvenimą, taipgi teikia teisingas žinias iš mūsų senosios tėvynės T. Lietuvos. Stenkimės tuos laikraščius kuo ilgiau išlaikyti. Vajininkė

CICERO, ILL.

— Frank Baltrūnas, 27, 5039 Ogden Ave., areštuotas savo bute. Apkaltintas užpuolimu. Policija sakė, kad jis užpuolė Penni L. Watts, 1621 So. 51st Ave., ir lazda sužalojo jos veidą ir kūną.

— Victor Solis buvo apkaltintas netvarkos kėlimu 2100 So. Cicero Ave. Anksčiau jau jis buvo kaltintas muštynėmis, užpuolimu ir šaudymu.

— Victor Kulbokas, 64, 1437 So. 48th Ct., apkaltintas savo žmonos Vandos nustumimu nuo laiptų. Jai išnarinta petis. Buvo nuvežta į Loretto ligoninę. Vincentui nustatyta 1,000 dol. kaucija ir paskirta teismo data.

— Mirė Elizabeth Kudzma, 77, išgyvenusi 65 metus Berwyne. Iš Vance Funeral Home palaidota Lietuvių tautinėse kapinėse.

— Marie Laudonckas, 87, gyvenimą praleidusi Cicero, mirė Loretto ligoninėje. Iš Butkus Funeral Home nulydėta į šv. Antano bažnyčią, o iš ten į šv. Kazimiero kapines. Liko du sūnus, brolis, sesuo, trys anūakai ir trys proanūakai.

— Cicero gyventoją Mary Stakulis mirė Mac Neal Memorial Hospital po trumpos ligos. Iš Butkus Funeral Home palydėta į šv. Antano bažnyčią, o iš ten į šv. Kazimiero kapines. Paliko vyrą Tony, dukterį, sūnų, brolių ir penkias seseris.

S. ir I. Krivickai lankėsi Čikagoje

Tuoju po Naujų metų švenčių prie Jungtinių Tautų akredituotas Žurnalistas Sigitas Krivickas su žmona Irena lankėsi Čikagoje. Šį kartą buvo atvykę jie vieni du, be savo vaikučių, kurių pažįstami čikagiečiai irgi išsiilgė.

Čikagoje per tris dienas Sigitas ir Irena pasimatė su savo draugais bei pažįstamais. Laikraščio darbuotojai Frank ir Antonette Vaitkai suruošė jiems priėmimą, kur dalyvavo ir daugiau draugų Krivickų

— Po ilgos ir sunkios ligos Loretto ligoninėje mirė Anna Milauskas, gyvenimą praleidusi Cicero, buvusi savininkė Cicero Bakery. Iš Butkus Funeral Home palydėta į šv. Antano bažnyčią, o iš ten į šv. Kazimiero kapines. Paliko dvi dukras, keturi anūakai ir 12 proanūkių.

— Oak Park Hospital mirė Anton C. Misevitch, 87. Iš Vance Funeral Home palydėtas į šv. Antano bažnyčią ir iš ten į šv. Kazimiero kapines. Paliko sūnų, tris dukteris ir daugelį kitų giminių. John Feiza

KAPINIŲ SKLYPŲ SAVININKAMS

Lietuvių Tautinių kapinių sklypų savininkų metinis susirinkimas šiais 1982 metais įvyks sekmadienį, kovo (March) 14 dieną, 1:30 val. po pietų, Amerikos legiono—Dariaus Girėno salėje, 4416 S. Western Ave., Chicago, Ill.

Bus renkami 5 direktoriai 6 metų kadencijai, Kapinių steigėjų paminklo raportas, Konstitucijos papildymo-pataisymo gvildenimas, naujo prievaizdos (manadžeriaus) raportas, valdybos ir komisijų pranešimai, nauji sumanymai.

Svarbu visiems sklypų savininkams dalyvauti šiame susirinkime. Taipgi labai svarbu į susirinkimą nesivėluoti. Susirinkime dalyvaukite gausiai.

Sklypo Savininkas.

Sigita Krivickas, Irena Krivickienė, sūnus Jonukas, dukrelė Jurga.

Vilnis, 1982 sausio 27

ST. PETERSBURG, FLA.

KONCERTAS

Čikagos "Lakštučių" koncertas įvyks 1982 m. vasario 20 d.

Rengia Lietuvių Vyresniųjų Piliečių klubas
314-15 Ave. So., St. Petersburg, Fla.

Lakštutės pasirengusios pasisvečiuoti šiltoje Floridoje

Išsiilgę žavių ir širdį glostančių lietuviškų dainų, floridiečiai pasiviečiavo Čikagoje pagarsėjusias dainininkes Lakštutes. St. Petersburg, Fla., pažangūs lietuviai joms rengia šaunų koncertą vasario 20 d.

Kiek teko nugirsti, mūsų mielos Lakštutės ruošiasi vykti kiek anksčiau ir prieš koncertą pailsėti, o po koncerto taipgi veikiausiai pasisvečiuos savaitę, o gal ir ilgiau. Taigi, mes čikagiečiai jų negirdėsime ilgą laiką. Tačiau žinodami, kad Lakštutės nuotaikingai praleis porą savaičių šiltoje Floridoje, galime joms palinkėti nuotaikingos ir puikios kelionės, šiltai bei žaviai palinksminti mūsų tautiečius.

Stai mielių dainininkių kolektyvas: Estelle Bogden, Vanda Gaidam, Anna Krisiken, J. Feiza ir jų vadovė muzikė ir chorų vedėja Valeria Urbikas.

Gero vėjo mieloms Lakštutėms!
Julija M.

Rūpestingai apkalbėti "Vilnies" reikalai

Gruodžio 26 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis. Buvo rūpestingai apkalbėti "Vilni" liečiantys reikalai. Pasirodo, kad nežiūrint tam tikrų sunkumų, darbas eina sklandžiai. Visi direktijos nariai ir šiaip nuoširdūs vilniečiai rūpinasi laikraščio reikalais.

Laikraščio vėjus eina neprasčiausiai, bet jis artinas prie užbaigos. Pradžioje buvo manyta, kad užteks 4 mėnesių, bet vėjininkams pagedaujant, jis buvo pratęstas dar vieną mėnesį. Tad nutarta užbaigti vėjų naujų skaitytojų gavimui ir senų panaujinimui vasario 1 d. bet ligi vasario 5 d. gauti pinigai dar bus priskaityti punktais prie vėjus.

Nutarta vėjininkų pagerbimui kovo 7 d. surengti banketą. Po banketo bus rodomos Juliaus Urbik

Vilnis, 1982 sausio 27

Kaip eina "Vilnies" vėjus

[SUVESTINĖ IKI SAUSIO 5 D.]

Šį kartą į vėjininkų darbo suvestinę tenka atkreipti dėmesys į pasidarbiamą gaunant naujų skaitytojų. Nuo gruodžio 16 iki sausio 5 dienos gauta net 6 nauji skaitytojai. Gavo: F. Vaitkus, 3, Julia Marazienė 2 ir Julia Andrulienė 1. Išsirikavimo atžvilgiu, J. Andrulienė per šį trumpą laiką iš ketvirtos vietos iškilo į pirmą. Kiti vėjininkai irgi pasistūmėjo. Tai rodo, kad darbo rinka vėjininkams dar neišsekusi.

Vėjininkai išsirikavo:

JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fla.	2600
F. VAITKUS—Chicago	2360
ST. MASYTE—Detroit, Mich.	1880
JULIA MARAZAS—Chicago	1800
JULIA URMON—Chicago	1180
VIOLET TRASK—San Leandro, Cal.	900
ADELINE SUSNIS—Chesterland, Oh.	740
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	520
ELIZABETH MARGIS—Grand Rapids, Mich.	420
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	400
MARY STRAUSS—Bridgeport, Ct.	360
MAGDALEN NOVITSKI—Miami, Fla.	320
ANNA BERNAT—Los Angeles, Cal.	280
B. F. KUBILIUS—Hot Springs, Ark.	260
Per raštinę	1480

Sirdingai dėkojam vėjininkams ir skaitytojams kooperavusiems su jais.

ADM.

Mieli draugai!

Karštai sveikinu Naujųjų metų proga "Vilnies" redakcijos darbuotojus, bendradarbius, platintojus, remėjus, skaitytojus ir visus tėvynainius.

Visiems linkiu daug laimės, džiaugsmo, energijos, o daugiausia stiprios sveikatos.

Vandalinas Junevičius
Kaunas

Sveikiname šauniąją "Vilni"—nuo redaktorių iki skaitytojų—su Naujaisiais 1982-aisiais metais!

Tegu garsiai skamba "Vilnies" sklaidžiamas tiesos žodis, tegu Naujieji metai Jums, mieli tautiečiai, būna laimės ir stiprybės metais!

"Tėviškės" draugija
P. Petronis
Vilnius

Pagerbsime "Vilnies" vėjininkus

"Vilnies" direktija nutarė kovo 7 d. surengti banketą ir jame pagerbti darbščiuosius vėjininkus. Taipgi po banketo drg. Julius Urbikas pasižadėjo parodyti slaides. Jis praeitų metų vasarą su žmona Maryte viešėjo savo tėvų gimtajame krašte Tarybų Lietuvoje ir padarė daug foto nuotraukų, kurias ir parodys banketo dalyviams.

Iš anksto užprašome visus geros valios lietuvius, kurie norite pamatyti dabartinės Lietuvos puikius pastatus ir gražiai įrengtas poilsio vietas, dalyvaukite minėtame bankete ir pasigrožėkite tais žaviais vaizdais.

Rengimo komisija

ko atvežtos iš T. Lietuvos slaidės. Banketo suruošimui išrinkta komisija: J. Pateckas, A. Vaitkienė, P. Malinauskienė ir J. Feiza.

Duotas išsamus finansinio stovio raportas ir priimtas.

Sekantis posėdis įvyks sausio 30 d. I val. po pietų.

Sekr. J. Marazienė

Sveikinimai

Mieli "Vilnies" bendradarbiai ir skaitytojai!

Leiskite iš visos širdies Jus pasveikinti Naujųjų 1982 metų proga. Būkite sveiki, laimingi ir kūrybingi. Tegu Jūsų pastangos skelbti taiką, pažangą ir tautų bendradarbiavimą apsivainikuoja naujais laimėjimais! Aš įsitikinęs, kad dorieji pasaulio žmonės išsaugos taiką sau ir savo vaikams, kad taikos jėgos nenugalimos! Jų eilėse ir Jūs, brangūs tautiečiai.

Sėkmės gyvenime ir kovoje už taiką!

K. Kedaitis
Maskva

Mieli draugai:

Tegu 82-ji atneša Jums naujų jėgų ir energijos sunkiame darbe. Sekam Jūsų veiklą ir darbą, gauname ir skaitom "Vilni". Ačiū. Džiaugiamės, kad "Vilnis" ir vilniečiai gyvuoja.

Rimgaudas ir Nijolė Mališauskai
Vilnius

Gerb. Tautiečiai!

Visokeriopos sėkmės, sveikatos ir laimės Naujaisiais metais Jums ir Jūsų artimiesiems linki "Gimtojo krašto" redakcija.

Vacys Reimeris
Vilnius

Gerbiamieji:

Su Naujaisiais 1982!
Geros ir sveikatos, ir nuotaikos, ir viso kito. Įkvėpimo leidžiant "Vilni"!

A. Semaška
Vilnius

Draugai!

Sirdingai sveikiname Naujųjų Metų proga, linkime daug geros sveikatos, širdžių šilumos ir sėkmės Jūsų darbuose ir gyvenime.

Antonia ir Linas Valbasiai
Vilnius

Bruno Gates (Gudaitis)

Gyveno Sun City, Arizona. Mirė 1981 metų gruodžio 28 diena, sulaukęs 66 metų, gimęs Aurora, Ill.

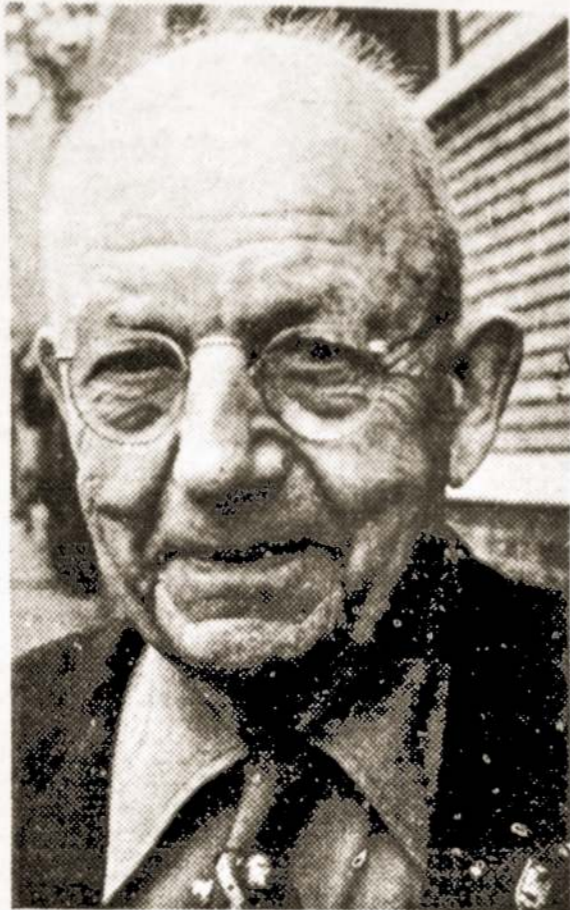
Pasiliko dideliame nuliūdime žmona Estella, sūnus Tommy, broliai Weslie ir Martynas, motina Josephine Sisevičienė ir jos vyras Charlis.

Velionio kūnas buvo sukremuotas ir pelenai padėti į spintą. Velionis buvo mokslo vyras. Nuo pat vaikystės dienių mylėjo mokslą, mokėsi pats ir skatino kitus mokytis. Duoną pelnėse direktoriaudamas aukštojoje mokykloje.

Mes likę Jo nepamiršim iki būsim gyvi. Jo mirtis mūsų širdyse sukėlė didžiausią skausmą. Mielas Bruno, ilsėkis amžinai.

Nuliūde: Žmona, sūnus, broliai, motina ir jos vyras

Metai be Jono Mažeikos

Jonas S. Mažeika

Sausio 18 d. sukako metai nuo drg. Jono Mažeikos atsiskyrimo visiems laikams iš gyvųjų tarpo! Velionis sulaukė gražaus amžiaus, visą savo brandų gyvenimą skyrė darbo žmonių reikalų gynimui. Jis matė, kad tarpe žmonių nėra lygybės, vieni sunkiai dirba ir pusbdžiai gyvena, kiti nedirba, bet prabangiai gyvena. Prie pastarųjų ir jis save priskaitė. Tad matė viena išeitį, tai stoti į organizuotų žmonių gretas ir vesti neatlaidžią kovą prieš išnaudotojus.

Jonas savo jaunystę ir vaikystę praleido gražiame Aukštaitijos kampelyje, Biržų rajone, Vabalninko apylinkėje, Uoginių kaime. Į šią šalį atvyko 1907 metais ir dar naujoku būdamas įstojo į tuolaikinę Socialistų Sąjungą, o vėliau į Komunistų Partiją, kurios nariu išbuvo iki sustojo plakusi jo kilnioji širdis.

Velionis per eilę metų dirbo "Vilnius" įstaigoje. Pradžioje administracijoje, o vėliau redakcijoje.

Kaip daugeliui kovotojų prieš pavergėjus, tenka gyvenimo kelyje sutikti įvairių sunkumų, nuo jų nebuvo laisvas ir Jonas, bet jis toje sunkioj kovoje nepalūžo.

Trumpam straipsnely neįmanoma išsemti visus Jono darbus, tik primenu Jo kilnios idėjos draugams, kad mes Jono asmenyje netekome ištikimo darbo klasės sūnaus, nepavarduojamo kovotojo už darbo žmonių reikalus.

Velionis rūpinosi, kad laikraštis "Vilnis" juo ilgiau gyvuotų ir šviesiu darbu liaudį bei telktų į vieną tvirtą kūną, kuris nepalaužiamai ir ištikimai kovotų už visos žmonijos sotesnį ir pilnesnį gyvenimą.

Tęskime jo nebaigtą kovą, tai bus tikras jo darbų ir siekių įvertinimas. Lai jo kilnus atminimasis būna gyvas mūsų mintyse.

Vyšnutė

Trys metai be Juozo Stalioraičio

Kuomet mes kalbame apie laikraščio "Vilnis" reikalus, tuojaus metasi į akis, kas ir kada pradėjo leisti laikraštį ir kas dėl jo daug dirbo. Jų sąrašė randame drg. Juozo Stalioraičio vardą. Jis buvo vienas iš tų, kuris dirbo su kitais draugais, kad "Vilnis" pradėtų lankyti skaitytojus. Be to, kad juo daugiau pasiektų lietuvių ir jiems teiktų teisingas žinias ir kvieštų į vieningą kovą prieš išnaudotojus, jis dirbo skaitytojų gavimo vajuose.

Juozas ne tik prisidėjo prie "Vilnius" išleidimo, bet per daugel metų buvo direktijos nariu bei nuolatiniu vadininku.

Sausio 28 d. sukanka 3 metai, kaip negailėstinga mirtis sustabdė jo jautriosios širdies plakimą ir atskyrė iš mūsų visiems laikams. Bet Juozo garbingi ir gražūs darbai tebėra Jo draugų nepamiršti, o Jo kilnus atminimas visų gerbiamas.

Tęskime jo pradėtą darbą, rūpinkimės, kad "Vilnis", dėl kurios Juozas tiek daug sielojosi, ilgai lankyto skaitytojus ir teiktų teisingas žinias iš darbo žmonių kovų ir iš mūsų senosios tėvynės žmonių gyvenimo.

Julija M.

L. MATUZIENĖ NESVEIKUOJA

Daug veikusi pažangiame judėjime, o pastaruoju laiku ligos perblokštą drg. Lucille Matuzienė vėl rimčiau susirgo. Jos globėja drg. E. Bogden sakė, kad po žiemos švenčių vėl Lucille grįš į ligoninę.

Gaila, kad tokiai nuoširdžiai darbo klasės dukrai tenka sutikti tiek skaudžių valandų.

Linkiu jai nugalėti ligą ir dar pasidžiaugti gyvenimu. J. M.-nė

Mirę lietuviai

Gruodžio 16 d. mirė Algirdas Kazanauskas, sulaukęs 67 metų, gimęs Cikagoje.

Gruodžio 16 d. mirė Janita Stewart, pagal tėvus Harris, sulaukusi 56 metų.

Gruodžio 19 d. mirė Konstantinas Leipas, sulaukęs 54 metus, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 15 metų.

Gruodžio 20 d. mirė dr. Jonas Pavilonis, gimęs Lietuvoje, Panevėžyje. Amerikoje išgyveno 29 metus.

Gruodžio 20 d. mirė Marija Puškevičius-Minikevičiūtė, gimusi Lietuvoje, Jurbarke. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Gruodžio 20 d. mirė Bronius Ambraziejus, sulaukęs 82 metų, gimęs Lietuvoje, Marijampolėje. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Gruodžio 27 mirė Marija Gegevičius, gimusi Lietuvoje.

Gruodžio 28 d. mirė Apolonia Purlis-Meiliūtė, sulaukusi senatvės, gimus Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 52 metus.

Gruodžio 27 d. mirė Jonas Kanišauskas, sulaukęs 81 metų.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Antano Drobio

Jis mirė 1971 metų sausio 5 dieną.
Namai liūdni ir nykūs
Man vienai be tavęs,
Šešėliai slenka nykūs
Per praeities dienas.
(J. Subačius)

Liūdintys: žmona EMILJA
sūnus EDWARDAS
duktė AUGUSTA

SEBRING, FLA.

Mirus

Vincui Žilaičiui

Reiškiame gilią užuojautą jo šeimai, giminėms, artimiesiems bei idėjos draugams.

J. ir M. Miller	F. Bunkus	J. Bowman
M. Gruzinskis	A. ir P. Lukai	V. ir V. Bunkai
H. Siauris	J. Greblick	W. Alaveckis
J. Andrulienė	J. Pečiuliūnas	H. Janulytė
F. ir V. Budrioniai	B. Jankauskas	H. Sarkiunienė
Petronele Keller	K. Dailidėnas	R. Janulis
Al. ir V. Zuris	E. Drobienė	Wolter
L. Novak	P. ir A. Aleknai	Virginia Wott
L. Strack	A. Pakalniškienė	H. ir J. Dobrow
V. ir M. Repekai	A. ir M. Raskauskai	Ruth Bell
N. ir H. Samanick	J. ir T. Lukai	E. Valley
J. ir J. Pluscauskai	F. Mockapetris	A. Klimavičienė
W. Dubendris	S. ir V. Kuzmickai	W. ir E. Dudai
	J. ir B. Vaitkai	J. Harmatiuk

LIŪDNOS

Juozo Stalioraičio

MIRTIES METINES

Sausio 28 d. sukaks 3 metai, kaip negailėstinga mirtis visai netikėtai ir nenujaustai sustabdė širdies plakimą mūsų mylimo vyro, tėvo ir senelio Juozo Stalioraičio, atskirdama jį iš mūsų visiems laikams. Toji 1979 m. sausio 28 d. yra pati skaudžiausia diena mūsų šeimoje.

Mes žinome, kad mūsų brangusis negrįš pas mus ir nepaguos mūsų, nebegirdėsime tų švelnių ir pamokinančių žodžių, kuriuos jis gyvas būdamas dažnai kalbėdavo ir nurodydavo, kaip turime gyventi ir būti naudingais ne tik sau, bet ir visuomenei. Artėjant tai skaudžiai dienai, kurioje prieš 3 metus užgeso jo šviesaus gyvenimo liepsnelė, norime pasakyti ir Jo draugams, kad mes Jo liūdime ir laikomės jo nurodymų, koku keliu turime eiti ir pasitarnauti darbo liaudžiai.

Lai mūsų mieliausiam bus amžina ramybė, o mes minėsime jo didelius darbus ir gerbsime jo kilnų atminimą.

Liūdinti žmona PETRONELE
Sūnus JOSEPH
Anūakai: SUSAN, JOSEPH-ROBERT, JAMES
JOANN ir jos vyras JOHN TRYNIS

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Anna Dombrowski

Liūdni du metai praslinko kaip negailėstinga mirtis sustabdė mylimos draugės Anna Dombrowski-Petrauskaitės jautriosios širdies plakimą. 1980 m. sausio 10 diena, kurioje ji atsiskyrė iš gyvųjų tarpo, yra liūdesio diena ne tik jos dukrai, sūnui ir jų šeimoms, bet ir mums visiems ją pažinusiems ir dalyvavusiems pažangos veikloje.

Mūsų mintyse širdyse tebėra gyvas jos gražaus gyvenimo pavyzdys ir nuoširdus draugiškumas. Visuomet prisiminsime Jos kilnų atminimą, o mūsų krūtinėse degs tikros meilės liepsnelė Jos pagarbai.

Artimas draugas JONAS PATECKAS
LINDA PATECKAITĖ